

การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่านชุมชน กรณีศึกษา : ย่านชุมชนปากพนัง จังหวัด
นครศรีธรรมราช

ASSESSMENT OF VERNACULAR ARCHITECTURE IN COMMUNITY AREA: A CASE STUDY OF
PAK PHANANG COMMUNITY NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

เพ็ญจันทร์ ชูมณี
PENJUN CHUMANEE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเขตร้อน

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2566

KMITL-2023-AR-M-002-035

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ASSESSMENT OF VERNACULAR ARCHITECTURE IN COMMUNITY AREA: A CASE
STUDY OF PAK PHANANG COMMUNITY NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN TROPICAL ARCHITECTURE
SCHOOL OF ARCHITECTURE, ART, AND DESIGN
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG 2023

KMITL-2023-AR-M-002-035

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2023

SCHOOL OF ARCHITECTURE, ART, AND DESIGN

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่านชุมชน

กรณีศึกษา : ย่านชุมชนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นักศึกษา

เพ็ญจันทร์ ชุมณี

รหัสประจำตัว

65026021

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรมเขตร้อน

พ.ศ.

2566

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

ศ.สุวัฒน์ บุญยฤทธิกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม(ร่วม)

ผศ.ดร.ปुरुณ์ ขวัญสุวรรณ

บทคัดย่อ

การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม เป็นการอธิบายคุณค่าของสถาปัตยกรรมว่ามีคุณค่าความสำคัญในด้านใด มีความสำคัญกับชุมชนหรือกลุ่มคนใด ซึ่งเป็นหนึ่งในขั้นตอนแรกในกระบวนการการอนุรักษ์เพื่อนำข้อมูลไปสู่การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ในปัจจุบันมีหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีนโยบายแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมย่านชุมชนเก่า

สถาปัตยกรรม ประกอบด้วยที่พักอาศัยและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดต่อเนื่องกันมาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสัมพันธ์ของเรือนและสภาพแวดล้อมพื้นถิ่น โดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบริบทสภาพแวดล้อมและแหล่งทรัพยากรที่มีรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ทั้งหมดสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นที่ปรับให้เหมาะสมกับค่านิยมเศรษฐกิจตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมที่สร้างสถาปัตยกรรมเหล่านั้น

พื้นที่ตลาดปากพ่อง ตั้งอยู่บริเวณฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำปากพ่อง เป็นย่านชุมชนศูนย์กลางการค้าขายสินค้าประมงและสินค้า โดยเป็นทั้งตลาดกลางการแลกเปลี่ยนสินค้าและชุมทางการเดินทางจากทะเลสู่แผ่นดินใหญ่ มีอายุยาวนานมากกว่า 100 ปี เกิดจากการติดต่อค้าขายไปจนถึงแหลมมลายูโดยเฉพาะแถบปีนัง มะละกา ประเทศมาเลเซีย ที่มีคนจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวน ตลาดปากพ่องมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ออยู่เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลของการเป็นชุมชนศูนย์กลางทางการค้ามาก่อน จึงก่อให้เกิดการผสมผสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและมีคุณค่าของชุมชน สถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมานโดยมนุษย์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและการใช้สอยพื้นที่ที่จะมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและระบบเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูในยุคนั้น ๆ จึงเป็นที่มาของการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่านชุมชน กรณีศึกษา : ย่านชุมชนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis	Assessment of Vernacular Architecture in community area: a case study of Pak Phanang community Nakhon Si Thammarat Province
Student	Miss. Penjun Chumanee
Student ID	65026021
Degree	Master of Architecture
Program	Tropical Architecture
Year	2023
Thesis Advisor	Prof. Supat Bunyaritthikit
Thesis Co-Advisor	Asst. Prof. Dr. Poon Kwansuwan

ABSTRACT

Architectural valuation It explains the value of architecture and its importance. Is it important to the community or group of people? It is considered the first step in the conservation process in bringing information to preserve architecture. Currently, there is an agency to conserve Nakhon Si Thammarat Province's natural environment and local arts. There are policies and guidelines for conserving the natural environment and art in old community areas.

Architecture that consists of residences and other buildings. It arises from the continuous transmission of local wisdom. The relationship of the house to the local environment Using traditional technology related to the environment and resources with vernacular architectural styles. All were created to meet needs and desires and adapted to the economic values and way of life of the culture in which they were created.

Pak Phanang Market area is Located on the east side of the Pak Phanang River. It is a community center for trading in fishing products and goods. It was both a central market for exchanging goods and a crossroads for traveling from the sea to the mainland. It is more than 100 years old and arose from trade contacts all the way to the Malay Peninsula. Especially in the areas of Penang, Malacca, Malaysia. There are a lot of Chinese people living at Pak Phanang Market. There are many ancient architectures. For the reason of being a

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา ||| ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

commercial center community before. This results in the integration and transmission of the community's outstanding and valuable architectural culture. The unique architecture is man-made. The architectural style and use of space will change to be consistent with and conducive to the life system and economy that flourished in that era. This is where the Assessment of Vernacular Architecture in community area: a case study of Pak Phanang community Nakhon Si Thammarat Province.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา ||| ะต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จของหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม
เขตร้อน ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะการประสิทธิประสาทวิชาความรู้ของ ศาสตราจารย์ สุพัฒน์ บุญยฤทธิ์
กิจ และอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม ผศ.ดร.ปुरुณ ขวัญสุวรรณ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านเพื่อให้ คำแนะนำในการ
ทำวิจัย และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความละเอียดและเอาใจใส่ตลอดช่วงเวลาของการศึกษา จนกระทั่งการ
วิจัยสัมฤทธิ์ผล ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วิวัฒน์ เตมียพันธ์ และรองศาสตราจารย์ รุ่งโรจน์ วงศ์มหาศิริ
ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์และที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการในการสอบ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว ที่คอยสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ คอยผลักดัน ให้กำลังใจ และให้
คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาจนทำให้
การศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณรุ่นพี่สถาปัตยกรรมเขตร้อน ที่ได้แนะนำแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ตลอดจนวิธีการค้นหา
ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และ ณัฐนรี วัชรสวัสดิ์, ธัญเรศ รพีพันธุ์ และชาญณวุฒิ ทองพูนศรี เพื่อนผู้ให้
คำปรึกษาคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์

เพ็ญจันทร์ ชุมณี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	IV
สารบัญ.....	V
สารบัญรูป.....	VII
สารบัญตาราง.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	3
1.5 ขั้นตอนการศึกษา.....	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	4
2.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ตลาดปากพ่อง.....	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์.....	13
2.3 กรอบแนวคิด.....	29
บทที่ 3 เครื่องมือการวิจัย.....	30
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
3.2 ขอบเขตกรณีศึกษา.....	30
3.3 เกณฑ์การเลือกอาคาร.....	31
3.4 การวิเคราะห์เนื้อหาเกณฑ์.....	32
3.5 ตัวอย่างแบบประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม.....	35
บทที่ 4 การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
4.1 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม อาคารกรณีศึกษา พื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	39
4.2 ผลสรุปการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม.....	100
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	102
5.1 สรุปผล.....	102

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา v ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	106

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา vi ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 ชุมทางการเดินทางจากทะเลสู่แผ่นดินใหญ่.....	1
1.2 แผนผังโครงสร้างวิธีการวิจัย.....	3
2.1 แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	4
2.2 ภาพถ่ายการตั้งถิ่นฐานระบบคมนาคมทางบกของพื้นที่ตลาดปากพนัง.....	6
2.3 ภาพถ่ายการคมนาคมทางถนนในพื้นที่ตลาดปากพนังในอดีต.....	7
2.4 ภาพถ่ายการคมนาคมทางน้ำในพื้นที่ตลาดปากพนัง.....	8
2.5 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเพื่อการพักอาศัย.....	9
2.6 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเพื่อการการพาณิชย์.....	10
2.7 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมโบราณสถาน.....	10
2.8 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเพื่อการการพาณิชย์.....	11
2.9 แผนที่แสดงตำแหน่งประเภทอาคารทั้ง 6 ประเภท.....	11
2.10 แผนผังแสดงการแบ่งประเภทอาคารในพื้นที่ตลาดปากพนัง.....	12
2.11 แผนผังแสดงขั้นตอนการอนุรักษ์.....	17
2.12 แผนผังแสดงการเลือกหัวข้อการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมจากทฤษฎีอนุรักษ์.....	18
2.13 แผนผังแสดงการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าของกฎบัตรเบอร์่า ค.ศ. 1999.....	20
2.14 แผนผังแสดงการแยกหมวดหมู่การให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกฎบัตรเบอร์่า ค.ศ. 1999.....	21
2.15 แผนผังแสดงการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกรมศิลปากร.....	23
2.16 แผนผังแสดงการแยกหมวดหมู่การให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกฎบัตรเบอร์่า ค.ศ. 1999 กับกรมศิลปากร.....	24
2.17 แผนผังแสดงการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของป็นรัฐฯ กาญจนบุรี.....	26
2.18 แผนผังแสดงการแยกหมวดหมู่การให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกฎบัตรเบอร์่า ค.ศ. 1999 กรมศิลปากร และป็นรัฐฯ กาญจนบุรี.....	27
2.19 สรุปเกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม.....	28
2.20 กรอบแนวคิด.....	29
3.1 แผนที่แสดงระบบคมนาคมในพื้นที่ตลาดปากพนัง.....	31
3.2 แผนที่แสดงขอบเขตบริเวณพื้นที่กรีณศึกษา.....	31
3.3 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้วยสุนทรียภาพ.....	35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา VII ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป(ต่อ)

รูปที่	หน้า
1.4 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านวิชาการ.....	36
3.5 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านประวัติศาสตร์.....	36
3.6 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านสังคม.....	37
4.1 แผนผังแสดงขอบเขตในพื้นที่ตลาดปากน้ำ.....	38
4.2 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 1.....	39
4.3 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 2.....	45
4.4 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 3.....	51
4.5 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 4.....	58
4.6 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 5.....	64
4.7 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 6.....	70
4.8 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 7.....	77
4.9 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 8.....	82
4.10 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 9.....	88
4.11 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 10.....	94

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา **viii** ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงเกณฑ์ในการพิจารณาเกณฑ์.....	33
4.1 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 1.....	40
4.2 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 2.....	46
4.3 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 3.....	52
4.4 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 4.....	59
4.5 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 5.....	65
4.6 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 6.....	71
4.7 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 7.....	78
4.8 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 8.....	83
4.9 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 9.....	89
4.10 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 10.....	95
4.11 สรุปการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม.....	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา IX ะต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หมายถึง การอธิบายคุณค่าของสถาปัตยกรรมว่ามีคุณค่า ความสำคัญในด้านใดบ้าง มีความสำคัญกับชุมชนหรือกลุ่มคนอย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปสู่การเลือกวิธีการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างเหมาะสม¹ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ย่านชุมชนเก่า² (หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566)

สถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลงการใช้สอยพื้นฐานไปสู่ระดับที่มีคุณค่ามีความหมายมากกว่าเป็นเพียงสิ่ง ที่จำเป็นและสนองความต้องการด้วยเหตุอันมนุษย์จึงได้สร้างสรรค์รูปทรง ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างแท้จริงถึง “วิถีชีวิต” ของผู้คนในวัฒนธรรมต่าง ๆ นักวิชาการหลายท่านได้ความหมายของการออกแบบ สถาปัตยกรรมที่แตกต่างกัน ตามความเข้าใจและบริบทของสังคมนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามความหมาย เหล่านี้จะมีจุดร่วมกันที่บ่งบอกถึง ทศนคติที่มีต่อสถาปัตยกรรมที่เหมือนกัน กล่าวคือ การออกแบบ สถาปัตยกรรม คือ การประกอบ องค์ประกอบต่าง ๆ ขึ้นเป็นรูปมากกว่าการวิเคราะห์วิจัยที่นำขึ้นส่วนทุก ขึ้นไปศึกษาอย่างละเอียดเพื่อหาความถูกต้องเที่ยงตรงเป็นการผสมผสานองค์ประกอบหลากหลายด้วย

รูปที่ 1.1 ชุมทางการเดินทางจากทะเลสู่แผ่นดินใหญ่

ที่มา : กลุ่มปากพนัง นครศรีฯ

¹ ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554

² หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566

ทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม ซึ่งจะช่วยแนะนำแนวความคิดในการออกแบบวิธีใหม่ในสถานการณ์ใหม่เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ประทับใจ(เลอสม สถาปิตานนท์: 2557)

พื้นที่ตลาดปากพ่อง เป็นตลาดกลางการแลกเปลี่ยนสินค้าและชุมทางการเดินทางจากทะเลสู่แผ่นดินใหญ่มายาวนานมากกว่า 100 ปี ตั้งอยู่บริเวณฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำปากพ่อง บริเวณไม่ห่างไกลจากปากแม่น้ำปากพ่องในพื้นที่รอบ ๆ ตลาดปากพ่องมีอาคารเก่าแก่มากมาย ³(หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566) โดยในอดีตปากพ่องเป็นศูนย์กลางการค้าข้าวและเครื่องเทศต่าง ๆ และอีกมากมาย อันเนื่องมาจากการมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการขนส่งสินค้าทางเรือ การประมง มีเรือเดินทะเลรับส่งคนโดยสารจากปากพ่องไปต่างประเทศถึงรัฐตรังกานู ประเทศมาเลเซีย เรือเดินทะเลค้าขายระหว่างปากพ่องกับกรุงเทพฯ และสินค้าจากพื้นที่ใกล้เคียงที่ส่งไปต่างประเทศหรือกรุงเทพฯ จะต้องผ่านปากพ่องทั้งหมด ด้วยเหตุผลของการเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลาง จึงก่อให้เกิดการผสมผสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและมีคุณค่าของชุมชนสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและการใช้สอยพื้นที่ก็จะมีปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและระบบเศรษฐกิจในยุคนั้น ๆ ⁴ (นนทวัฒน์ รอดเนียม2563) จึงเป็นที่มาของการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่านชุมชนกรณีศึกษา : ย่านชุมชนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 วัตถุประสงค์

ประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่านชุมชน กรณีศึกษา : ย่านชุมชนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

- 1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาประเภทอาคารสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่ย่านชุมชนปากพ่อง
- 1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ด้านการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมในหัวข้อการอนุรักษ์ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรม แนวคิดด้านการอนุรักษ์ในระดับสากลและประเทศไทย แนวคิดการประเมินสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า

³หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช /(2566)./ตลาดปากพ่อง./10 ก.ค.2566./จาก
เว็บไซต์:<https://culturalenvi.onep.go.th/site/detail/4313>

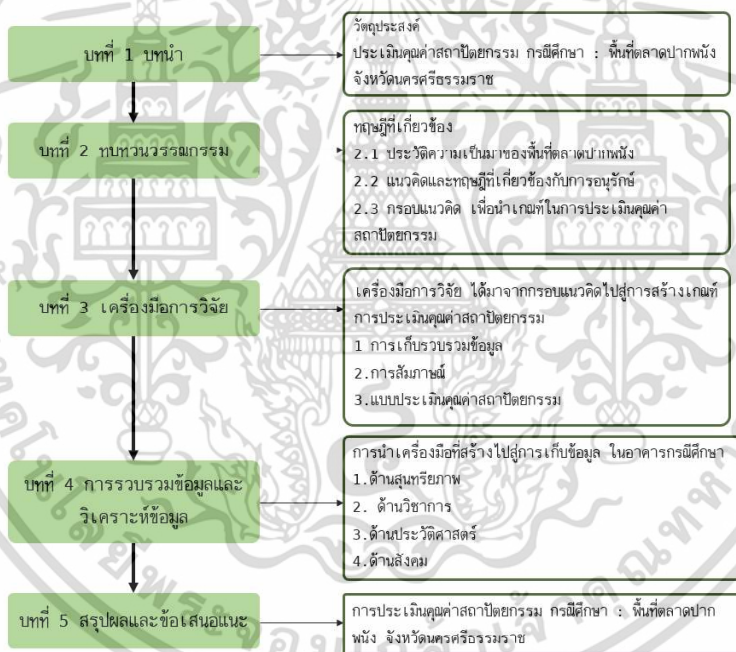
⁴ นนนทวัฒน์ รอดเนียม.(2563)/ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช./นนทวัฒน์ รอดเนียม

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 เพื่อเพิ่มความรู้ด้านสถาปัตยกรรมในการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของประเทศไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 เพื่อเป็นฐานข้อมูลด้านแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับจากการสำรวจและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมย่านชุมชนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

รูปที่ 1.2 แผนผังโครงสร้างวิธีการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

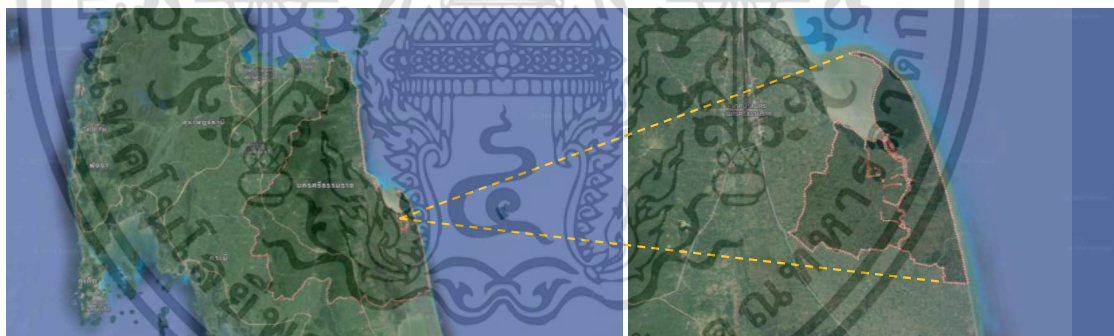
ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่านชุมชน กรณีศึกษา : ย่านชุมชนปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทางผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีจากบทความ หนังสือ รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ มีหัวข้อ ดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ตลาดปากพนัง
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์
- 2.3 กรอบแนวคิด

2.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ตลาดปากพนัง

2.1.1 ความเป็นมาของปากพนัง

รูปที่ 2.1 แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : Google Earth, 2566

ปากพนังเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย อำเภอปากพนังแบ่งออกเป็นสองฝั่ง คือ ปากพนังฝั่งตะวันตกและปากพนังฝั่งตะวันออก ซึ่งแต่ละฝั่งจะมีวิถีชีวิตแตกต่างกันไป แม่น้ำปากพนังเป็นแม่น้ำสายสำคัญของเมืองนครศรีธรรมราช กำเนิดจากต้นน้ำภูเขาบรรทัด (ห้วยน้ำใส) ในแถบตำบลเกาะขันธไหลเป็นคลองไม้เสียบผ่านอำเภอชะอวดไปยัง อำเภอเชียรใหญ่เป็นคลองชะอวดก่อนจะไหลไปบรรจบกับคลองสาขาที่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปากแพรกกลายเป็นแม่น้ำปากพนัง และออกทะเลที่ปากน้ำอำเภอปากพนัง แม่น้ำตลอดทั้งสายมีความยาวทั้งหมด 120 กิโลเมตร ทั้งสองฝั่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำล้วนเป็นแหล่งปลูกข้าว ทำสิกรรมหวานโงมาตั้งแต่ยุคโบราณ สร้างรายได้จากการค้าข้าว ทำให้เมืองปากพนังในยุคโบราณ เป็นเมืองท่าที่ร่ำรวยจากการค้าข้าว จนได้รับสมญานามในอดีตว่า “เมืองคนรวย” แต่ที่มาอันสำคัญของชื่อ “แม่น้ำปากพนัง” และจากการสันนิษฐานไว้เป็น 3 แนวทาง คือ

1. ปากพนัง มาจากคำว่า “ปากพระนาง” อันหมายถึงปากน้ำที่ พระนางอัครมเหสีมาอยู่อาศัย โดยสาเหตุแรกนี้ มีที่มา 2 กระแสคือ

- กระแสที่หนึ่ง มาจากตำนานเรื่องเกาะพระนาง(เกาะนางโดย) ว่าเป็นเกาะที่พระนางเมืองมาใช้เป็นฐานบัญชาการในการเจรจาขอตัวพระเจ้าศรีธรรมโศกจากพระเจ้ากฤษนคร(ชาว) ที่ได้ยกทัพมาตีตามระบุในพงศาวดารเมืองนครศรีธรรมราช โดยภูมิศาสตร์ของเกาะนางโดยในสมัยก่อนนั้น เป็นเกาะอยู่กลางทะเล และปากแม่น้ำปากพนังเก่าในยุค โบราณก็เคยไหลมาทางเกาะนางโดยโดย

- กระแสที่สอง มาจากเส้นทางการลำเลียงศพ พระอัคร มเหสีของพระเจ้าศรีธรรมโศก หรือ พระแม่เจ้าอยู่หัวเลือดขาว ที่พระนางได้สวรรคตลง จึงมีการ อัญเชิญพระศพจากบ้านโกฎูมายังบ้านขนานนาค ล่องเรือทวนน้ำขึ้นไปตั้งพระศพที่วัดกุฎี (ปัจจุบัน เป็นวัดร้าง อยู่บริเวณสี่แยกบ่อล้อมมุดเดียวกับวัดแม่เจ้าอยู่หัว) เมื่อได้มีการถวายพระเพลิง และบรรจุ พระอัฐิตามธรรมเนียมแล้ว จึงได้ตั้งชื่อแม่น้ำที่ล่องขบวนเรือผ่านมาว่า แม่น้ำปากพระนาง

2. ปากพนัง มีที่มาจากชื่ออุปกรณ์ดักจับสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง ที่มีชื่อว่า “นัง” เป็นเครื่องมือพื้นบ้านที่นิยมปักกันมากในชายฝั่งแถบปากน้ำจึงเรียกกันว่า “ปากน้ำนัง” และ เป็นชื่อเรียกกันสืบต่อมา ในยุคที่ปากพนังเจริญด้วยการค้าขายข้าวแล้ว ผู้คนจึงนิยมเรียกกันว่า “ปากนัง” หรือ “เมืองนัง” กันมาจนถึงปัจจุบัน แต่ที่สาเหตุที่ได้กลายเป็น “พนัง” ก็คงเพราะการ สื่อสารระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่รัฐในอดีตที่ไม่เข้าใจกันจึงทำให้ชื่อบ้านนามเมือง และชื่อแม่น้ำ กลายมาเป็น “ปากพนัง”(เทศบาลเมืองปากพนัง)

3. ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่5) ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดการปกครองท้องที่ให้มีมณฑลเทศาภิบาลใน ร.ศ.114 โดยอำเภอปากพนังมีชื่อ ว่า “อำเภอเบ็ยชัต” หมายถึงสถานที่ที่คลื่นชัตเอาหอยเบ็ยจากทะเล ซึ่งในสมัยโบราณนั้นมีการใช้ หอยเบ็ยเป็นเงินตราในการแลกเปลี่ยนสินค้า และในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2445 ได้มีพระราชโองการ ให้เปลี่ยนชื่ออำเภอเบ็ยชัตเป็น (อำเภอปากพนัง) เมืองปากพนังเป็นเมืองท่าที่สำคัญตั้งแต่อดีต เป็นศูนย์กลางการค้าและเศรษฐกิจที่สำคัญ เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศเป็นแหลมที่ยื่นออกไปในทะเล และมีอ่าวภายในบริเวณปากแม่น้ำปาก

พนักเหมาะสมแก่การเดินทางเรือการกระจายสินค้าไปยังหัวเมืองสำคัญอื่น ๆ ทำให้เศรษฐกิจในสมัยก่อนเฟื่องฟูเป็นอย่างมาก โดยมีสำเภจากเมืองจีนเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่มาเทียบท่าและกระจายสินค้า

2.1.2 ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

รูปที่ 2.2 ภาพถ่ายการตั้งถิ่นฐานระบบคมนาคมทางบกของพื้นที่ตลาดปากพนัก
ที่มา : กลุ่มปากพนัก นครศรีฯ

การตั้งถิ่นฐานและการกระจายตัวของชุมชนริมแม่น้ำปากพนัก ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดนครศรีธรรมราชประมาณ 35 กิโลเมตร เดิมการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมแม่น้ำปากพนักนั้นเป็นการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำปากพนักทั้ง 2 ฝั่งริมแม่น้ำที่มีการติดต่อกันโดยการคมนาคมทางน้ำ ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาของเมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการตั้งถิ่นฐานจากเดิมที่บริเวณของหน้าบ้านจะอยู่ติดกับแม่น้ำก็เกิดการปรับเปลี่ยนเป็นหลังบ้าน โดยบริเวณหน้าของบ้านก็จะไปเกาะตาม แนวของถนนแทน โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน ชุมชนปากพนักเป็นชุมชนที่มีแม่น้ำปากพนักไหลผ่านกลางชุมชนตั้งแต่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจนถึงทิศใต้ ทำให้ชุมชนริมแม่น้ำปากพนักแยกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ชุมชนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปากพนัก ซึ่งเป็นชุมชนหลักเป็นที่ตั้งของ สถานที่ราชการ การค้า ตลอดจนบ้านพักอาศัยที่ค่อนข้างจะหนาแน่น ส่วนชุมชนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปากพนักเป็นเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4013 (ปากพนัก – นครศรีธรรมราช) เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นทางสำคัญในการติดต่อระหว่างชุมชนทั้งสอง ฝั่งหากพิจารณาถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชน จะพบว่ามี การตั้งถิ่นฐานเกาะ กลุ่มหนาแน่นบริเวณสองฝั่งแม่น้ำปากพนัง โดยเฉพาะในเขตเทศบาลมีโรงงาน อุตสาหกรรมที่สำคัญ ตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำ ได้แก่ โรงงานปลาป่น โรงน้ำแข็ง อุตุเรือ ส่วนบริเวณรอบนอก ของเขตเทศบาลมีการตั้งถิ่นฐานกระจายไปตามแนวเส้นทางคมนาคม

2.1.3 ระบบคมนาคม

2.1.3.1 การคมนาคมทางถนน โดยโครงข่ายถนนภายในชุมชนมีลักษณะเป็นตาราง (Grid Pattern) โดยมีถนนสายหลัก ซึ่งประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4013 (เพื่อเชื่อมการคมนาคม ระหว่างปากพนังฝั่งตะวันตกกับปากพนังฝั่งตะวันออกเข้าด้วยกัน โดยสะพานข้ามแม่น้ำปากพนัง) มีถนน สายหลัก เช่น ถนนพานิชย์สัมพันธ์ ถนนชายทะเล และถนนสายรอง เช่น ถนนแพรกจูด ถนนประชาวัฒนา

รูปที่ 2.3 ภาพถ่ายการคมนาคมทางถนนในพื้นที่ตลาดปากพนังในอดีต

ที่มา : กลุ่มปากพนัง นครศรีฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.2 การคมนาคมทางน้ำ โดยจากสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชนปากพ่องที่มี แม่น้ำปากพ่องไหลผ่านใจกลางของชุมชน ทำให้ประชาชนใช้เป็นเส้นทางการสัญจรไปมาระหว่างปากพ่องฝั่งตะวันตกกับปากพ่องฝั่งตะวันออก โดยเรือยนต์ข้ามฟากของเทศบาลเมืองปากพ่องและเรือรับจ้างอื่น ๆ นอกจากนั้นยังใช้เป็นทางสัญจรเพื่อไปสู่ตำบลต่าง ๆ ในอำเภอปากพ่อง รวมทั้งเพื่อสัญจรไปยังอำเภอใกล้เคียง

รูปที่ 2.4 ภาพถ่ายการคมนาคมทางน้ำในพื้นที่ตลาดปากพ่อง

ที่มา : กลุ่มปากพ่อง นครศรีฯ

2.1.4 เชื้อชาติ ชุมชนปากพ่องเป็นชุมชนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน ย่อมทำให้เกิดเป็นแหล่งรวมของผู้คนหลากหลายตา หลายเชื้อชาติ ศาสนา โดยสามารถกล่าวได้ว่าความเจริญของเมืองปากพ่องมาจากการก่อสร้างตัวของคน 3 เชื้อชาติ(เทศบาลเมืองปากพ่อง) ได้แก่

2.1.4.1 ชาวไทยพุทธ ชาวบ้านดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แถบนี้ด้วยวิถีแห่งการทำประมงพื้นบ้านและการทำงาน

2.1.4.2 ชาวไทยเชื้อสายจีน มีการอพยพมาจากหลากหลายที่ เช่น แต่จิว จินแคะ และไหหลำ โดยมีการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมเข้ามาเพื่อใช้ในการทำมาหากินมายังเมืองปากพ่องทั้งด้านการค้าขาย เกษตรกรรม การประมง และอื่น ๆ

2.1.4.3 ชาวไทยมุสลิม เป็นชาวบ้านที่อพยพมาจากสงขลา ซึ่งถ้าย้อนไปสายดั้งเดิมคือชาวมลายู (อินโดนีเซีย) ผสมด้วยอาหรับ เปอร์เซีย ส่วนใหญ่อพยพเพื่อเข้ามาทำมาหากินและลงหลักปักฐาน บางส่วนอพยพมาในยุคมหาตมาคานธีแหลมตะลุมพุกในปี พ.ศ.2505 โดยฝั่งตะวันออกจะอาศัยอยู่บริเวณชุมชนต้นหาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.5 สถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและมีคุณค่าของชุมชน สถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาโดยมนุษย์ โดยลักษณะทางสถาปัตยกรรมและการใช้สอยพื้นที่ก็จะมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและระบบเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูในยุคนั้น ๆ อาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อการพักอาศัย ตลาดปากหนัง อำเภอปากหนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถจำแนกตามประเภทอาคาร 6 รูปแบบ และได้บอกลักษณะไว้เพียง 4 รูปแบบ ดังนี้⁵ (นนทวัฒน์ รอดเนียม,2563)

2.1.5.1 สถาปัตยกรรมเพื่อการพักอาศัย สำหรับอาคารที่พักอาศัยจะประกอบด้วย 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ อาคารไม้, อาคารก่ออิฐ-ฉาบปูน, อาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ และอาคารสถาปัตยกรรมแบบสถาปัตยกรรมจีน - โปรตุเกส ที่ได้รับอิทธิพลเข้ามาเนื่องจากการทำการค้าในอดีต

รูปที่ 2.5 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเพื่อการพักอาศัย
ที่มา : นนนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563

2.1.5.2 สถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์กรรม ชุมชนริมแม่น้ำปากหนังเคยเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางทางการค้าในอดีต และการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ ที่มีการส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย โรงสีไฟ อุตุ่อเรือ และคอนโดนค นางแอน

⁵ นนนทวัฒน์ รอดเนียม/(2563)/ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากหนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช./นนทวัฒน์ รอดเนียม

รูปที่ 2.6 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์

ที่มา : นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563

2.1.5.3 โบราณสถาน แหล่งรวมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติย่อมทำให้เกิดศาสนสถานที่มีความโดดเด่นและแตกต่างกันออกไป จึงทำให้เกิดการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภูมิปัญญา ภาษา อาหาร หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน(กองวิชาการและแผนงาน สำนักเทศบาลเมืองปากพอง) มีดังนี้วัดนันทาราม (วัดใต้ ฝั่งตะวันออก) วัดรามประดิษฐ์ วัดเสาชงทอง วัดรัตนาราม (บางป่อ) และวัดเขมวงศาราม (วัดใน)

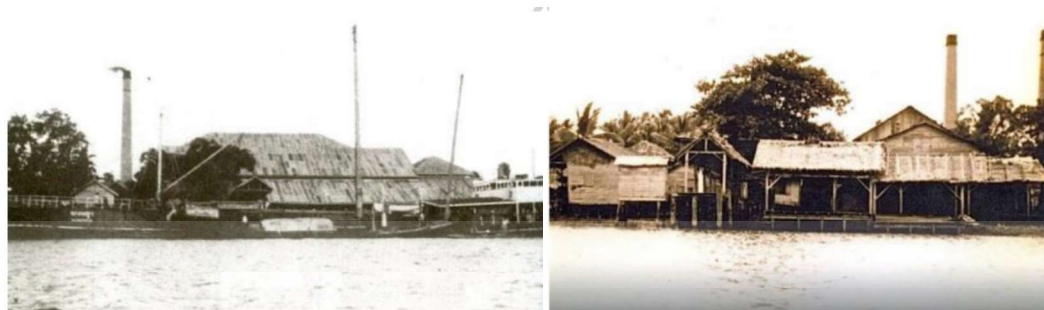

รูปที่ 2.7 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมโบราณสถาน

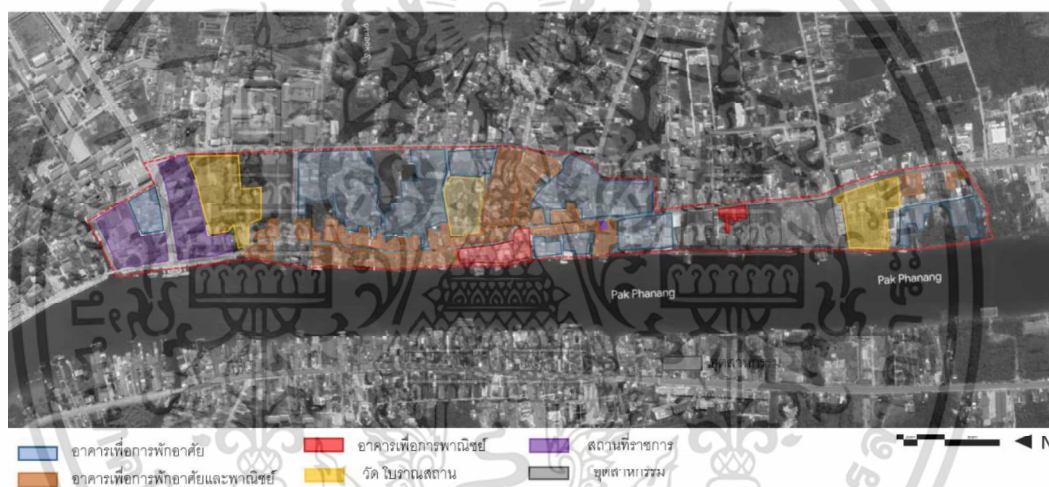
ที่มา : นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563

2.1.5.4 อุตสาหกรรม คอนโดนางแอน โรงสี โดยในอดีตพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำปากพองมีโรงสีที่อยู่ในเขตอำเภอปากพองและรอยต่อของเขตอำเภอมากถึง 11 โรงสี ซึ่งโรงสีในพื้นที่ตลาดปากพองมีทั้งหมด 3 โรงสี ดังนี้ โรงสีเอี่ยมเส็ง โรงสีเอี่ยมหลี่ และโรงสีเอี่ยมเซียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.8 ภาพถ่ายสถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์
ที่มา : กลุ่มปากพ่อง นครศรีฯ

รูปที่ 2.9 แผนที่แสดงตำแหน่งประเภทอาคารทั้ง 6 ประเภท
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

พื้นที่ตลาดปากพ่องที่เป็นย่านเมืองเก่าที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญและได้สะท้อนวัฒนธรรมผ่านสถาปัตยกรรมการก่อสร้างที่มีลักษณะเฉพาะเห็นได้ว่าสถาปัตยกรรมมีความสำคัญต่อพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในยุคสมัยนั้น ด้วยความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ซึ่งอาจถูกทำลายโดยเจตนาและความรู้เท่าไม่ถึงการของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจทำให้แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม ได้รับผลกระทบ ยากต่อการป้องกันและแก้ไข หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้เห็นความสำคัญและคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เห็นควรจัดทำแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมย่านชุมชนเก่าแก่⁶(หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566)

รูปที่ 2.10 แผนผังแสดงการแบ่งประเภทอาคารในพื้นที่ตลาดปากพ่อง
ที่มา : นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563

⁶ หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

2.2.1 ความหมายของการอนุรักษ์

การอนุรักษ์ หมายถึง การวางแผนการใช้อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และเทคโนโลยีที่ดีที่สุด รวมทั้งการดูแลรักษาที่ดีต่ออาคารบางครั้งรวมถึงกิจกรรมอื่น เช่น กิจกรรมในอาคารทั้งด้านสังคมและเทคโนโลยี เช่น การรักษาสภาพบรรยากาศของชุมชน หรือการรักษาโบราณวัตถุในเมือง (Reynolds, 1974)

ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ.2528 ระบุว่า การอนุรักษ์ คือ การดูแลรักษาเพื่อคงคุณค่าไว้ และให้มีความรวมถึงการป้องกัน การรักษา การปฏิสังขรณ์และการบูรณะ

นิจ หิญชีระนันท์ (2534) เสนอหลักการว่า การอนุรักษ์แบบใหม่จะไม่อนุรักษ์อย่างที่เรียกว่า “รักษาไว้ในตู้กระจก” แต่ต้องให้อาคารสถานที่กลมกลืนกับวิถีชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในสังคม จึงควรสร้างการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่ไม่ทำลายคุณค่าเอกลักษณ์เมืองเดิม และคำนึงถึงความสัมพันธ์วิถีชีวิตในสังคม

การอนุรักษ์ หมายถึง การคงไว้ซึ่งบรรยากาศแบบดั้งเดิมตามคุณค่าของสถาปัตยกรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การสงวนรักษาก็ดี หรือการบูรณะ ปฏิสังขรณ์ก็ได้ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถ และเทคนิคเฉพาะ ซึ่งต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (อรศิริ ปาณินท, 2528)

จากทฤษฎีการอนุรักษ์ที่กล่าวมาข้างต้น การอนุรักษ์คือ การคงคุณค่า การรักษาไว้ การดูแล และกลมกลืนกับธรรมชาติ ซึ่งนำไปสู่การทบทวนแนวคิดทฤษฎีวิธีการอนุรักษ์ ซึ่งได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

2.2.2 วิธีการอนุรักษ์

การดำเนินการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ และควบคุมงานเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการออกแบบมาปฏิบัติใช้จริง โดยต้องมีการควบคุมดูแลตลอดระยะเวลาที่ทำการอนุรักษ์ซึ่งแบ่งเป็นกระบวนการย่อย ๆ ดังต่อไปนี้(วสุโปษะนันท์)

2.2.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

อาคารหรือสถาปัตยกรรมเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่งที่หากสูญเสียหรือเสียหายแล้วอาจหาไม่ได้จากที่ใดอีก ฉะนั้นในการอนุรักษ์จึงต้องทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เกี่ยวข้องกับอาคารนั้น ๆ อย่างละเอียดเสียก่อนและต้องมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ อย่างละเอียดเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการอนุรักษ์ และใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการอนุรักษ์หรือ การดูแลรักษาอาคารต่อไปได้ในอนาคตวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้พบข้อมูลของอาคารมากที่สุดคือ การสำรวจสภาพอาคาร และการขุดค้น สำรวจทางโบราณคดีของอาคาร ซึ่งจะได้ข้อมูล ต่าง ๆ อย่างละเอียด ดังนี้

1. บันทึกภาพถ่าย
2. รูปแบบศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรม
3. สภาพแวดล้อม
4. สภาพปัญหาและสาเหตุของการเสื่อมสภาพ
5. ธรรมชาติของวัสดุ
6. ผังรูปแบบสภาพอาคาร
7. การสำรวจและศึกษาทางโบราณคดี

2.2.2.2 การวิเคราะห์คุณค่าความสำคัญและสภาพปัญหา

เมื่อได้รวบรวมและศึกษาข้อมูลของอาคารหรือสถาปัตยกรรมจนมีความเข้าใจถึงลักษณะ และเรื่องราวความเป็นมาของอาคารหรือสถาปัตยกรรมนั้นอย่างถ่องแท้และกำหนดวัตถุประสงค์ ของการอนุรักษ์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์คุณค่าของอาคารในด้านต่าง ๆ ให้ครบถ้วนมากที่สุด เช่น คุณค่าทางด้านศิลปกรรม วัฒนธรรม สังคม หรือสถาปัตยกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ต้องทำ การวิเคราะห์สภาพและปัญหาอาคาร ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณค่าและสภาพปัญหาของอาคารจะ นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนสำหรับการอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับอาคารนั้น ๆ ในลำดับ ต่อไป

2.2.2.3 การเลือกวิธีการอนุรักษ์ที่เหมาะสม

สภาพปัญหาต้นเหตุของการเสื่อมสภาพที่เกิดขึ้นกับอาคาร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ อนุรักษ์แล้วจึงทำการวิเคราะห์และเลือกวิธีการอนุรักษ์ที่มีความเหมาะสมกับอาคารที่สามารถ แก้ปัญหาความเสียหายที่เกิดกับอาคารได้โดยยังคงรักษาคุณค่าของอาคารไว้ได้ ซึ่งวิธีการอนุรักษ์ นั้นมีหลายระดับตั้งแต่การป้องกันการเสื่อมสภาพ(prevention) การคงสภาพอาคาร (preservation) การเสริมความมั่นคง (consolidation)การบูรณะ (restoration) การ

เปลี่ยนแปลงอาคารเก่า (renovation) การทำขึ้นใหม่ (reproduction) ไปจนถึงการสร้างขึ้นใหม่ (reconstruction) แต่มีความเหมาะสมที่สุดคือวิธีอนุรักษ์ที่แต่ต้องสัมผัสอาคารน้อยที่สุด (minimum intervention) โดยยังคงปกป้องรักษาคุณค่าของอาคารไว้มากที่สุด ซึ่งกฎบัตรเบอร์รา ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า “ ให้มีการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อคงคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมของสถานที่นั้นไว้ ”

2.2.2.4 การจัดเตรียมแผนการดำเนินงาน

โดยผู้ออกแบบ หรือผู้รับจ้างจะต้องจัดเตรียมแผนการดำเนินงาน โดยระบุถึงวิธีการและเวลาในการดำเนินการ ตลอดจนการพิจารณาทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น งบประมาณ ทักษะฝีมือการทำงาน หรือทรัพยากรบุคคลและต้องมีการกำหนดลำดับความสำคัญและลำดับของกิจกรรม

ก. การดำเนินการ (Take Action) เมื่อจัดเตรียมแผนการดำเนินงานเสร็จสิ้น จึงเริ่มทำการดำเนินการปรับปรุงอาคารตามแผนงานที่วางไว้ โดยระหว่างดำเนินการอาจมีการพัฒนาปรับปรุง ปรับเปลี่ยนข้อกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ สำหรับผู้รับจ้างตามความเหมาะสมเพื่อให้งาน ดำเนินโครงการสามารถเดินหน้าต่อไปได้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการยอมรับจากผู้ว่าจ้าง ผู้ออกแบบ หรือที่ปรึกษาโครงการเสียก่อน

ข. การบันทึก (Keep Records) เป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ โดยผู้รับจ้างหรือผู้ควบคุมงานจะต้องปฏิบัติดังนี้

- จัดบันทึกประจำวันของงานซ่อมบำรุง โดยบันทึกวันที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้น วัสดุและอุปกรณ์ที่ผู้รับเหมาใช้งาน งบประมาณคาดการณ์และงบประมาณที่ใช้จริง และผลลัพธ์ที่ได้
- บันทึกการตรวจสอบประจำวันทั่วไป และการตรวจสอบประเมินสภาพโดยระบุสิ่งที่ได้รับการตรวจสอบ เวลาที่ตรวจสอบสิ่งที่พบหรืออื่น ๆ ที่จำเป็น
- เมื่อพบปัญหาใหม่ ให้ทำการบันทึกปัญหา และการตัดสินใจรวมถึงการ ดำเนินการใด ๆ ก็ตามในการแก้ไขปัญหา

ค. ทบทวน (Review) กรณีที่การเริ่มต้นโครงการมีความล่าช้าหรือมีเหตุผลให้ถูกพักการดำเนินการไว้ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม ควรมีการทบทวนและแก้ไขแผนการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ใหม่ เพื่อใหม่มีความสอดคล้องกับยุคสมัยและตอบสนองกับสภาพโครงการในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในการวางแผนเพื่อทบทวนและแก้ไขแผนการจัดการอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของ

การดำเนินการ เมื่อจำเป็นต้องมีการทบทวนก็ควรสร้างแผนการจัดการอนุรักษ์จากแผนการที่มีอยู่เดิม และบันทึกเก็บไว้ โดยไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด

ง.การจัดทำรายงานการอนุรักษ์ ถึงกระบวนการทำงานและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขภายในโครงการทั้งหมด ตั้งแต่ช่วงขั้นตอนการศึกษาโครงการช่วงการออกแบบ ช่วงระหว่างงานปรับปรุงบูรณะอาคาร และช่วงสิ้นสุดโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลและประโยชน์ในการศึกษาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมต่อไป (Department of Environment and Heritage Protection : Queensland government, 2015)

2.2.2.5 การจัดทำรายงานการอนุรักษ์

กระบวนการทำงานและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขภายในโครงการทั้งหมด ตั้งแต่ช่วงขั้นตอนการศึกษาโครงการ ช่วงการออกแบบ ช่วงระหว่างงานปรับปรุงบูรณะอาคาร และช่วงสิ้นสุดโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลและประโยชน์ในการศึกษาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมต่อไปจากการดำเนินการอนุรักษ์จะแบ่งตามความหมายของการอนุรักษ์ คือ

1. การคงคุณค่า ข้อที่ 2.2.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
  2. การดูแล รักษาให้คงเดิมกลมกลืนกับวิถีชีวิต ข้อที่ 2.2.2.2 การวิเคราะห์คุณค่า ความสำคัญและสภาพปัญหา 2.2.2.3 การเลือกวิธีการอนุรักษ์ที่เหมาะสม 2.2.2.4 การจัดเตรียมแผนการดำเนินงานในสวนของ ข้อที่ 2.2.2.5 การจัดทำรายงานการอนุรักษ์
- ไม่ได้อยู่ในหมวดหมู่ใด ๆ จึงได้จัดทำจึงได้ทำการแยกเป็นอีก 1 ข้อดังนี้ 1. การคงคุณค่า 2. การดูแล 3.การจัดทำรายงานการอนุรักษ์

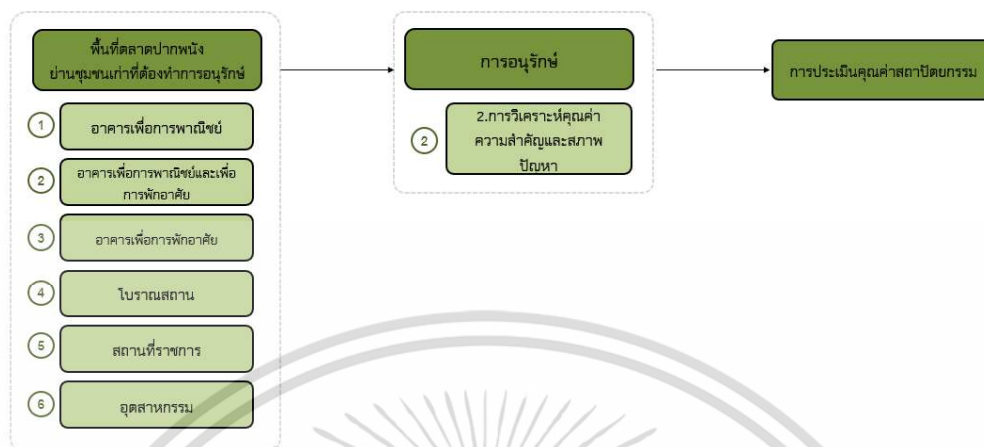
ในวิธีการอนุรักษ์ได้มีการอนุรักษ์ 5 ลำกับขั้นตอนคือ 1.การเก็บรวบรวมข้อมูล 2.การวิเคราะห์คุณค่าความสำคัญ 3.การจัดเตรียมแผนการดำเนินงาน 4.การเลือกวิธีการอนุรักษ์ 5.การจัดทำรายงานการอนุรักษ์

รูปที่ 2.11 แผนผังแสดงขั้นตอนการอนุรักษ์

ที่มา : วสุไปษะนันท์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าพื้นที่ป่าผืนังยังไม่มีมีการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ ทางผู้วิจัยจึงจัดทำกร ขั้นตอนที่ 2.การวิเคราะห์คุณค่าความสำคัญ จึงจำเป็นต้องศึกษาเกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

รูปที่ 2.12 แผนผังแสดงการเลือกหัวข้อการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมจากทฤษฎีอนุรักษ์
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม

จากหน่วยงานทั้ง 3 หน่วยงานนั้นมีความสำคัญในการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่า เกณฑ์ในระดับสากล กฎบัตรเบอร์รา ค.ศ.1999 ได้เห็นถึงความสำคัญของผลงานของชาติที่เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและควรค่าแก่การสืบสานต่อ เกณฑ์ในประเทศไทย หน่วยงานกรมศิลปากร เป็นหน่วยงานราชการที่มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และส่งเสริมสถาปัตยกรรม และป็นรัชฎ์ กาญจนนัษฐิติ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมและชุมชนทางผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทฤษฎีการให้เกณฑ์การประเมินทั้ง 3 หน่วยงาน ดังนี้

2.2.3.1 หน่วยงานระดับสากล

2.2.3.1.1 กฎบัตรเบอร์รา ค.ศ. 1999

ยูเนสโก ได้ให้ความหมายของ มรดกวัฒนธรรม หมายถึง “ผลงานสร้างสรรค์ของชนในชาติที่เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันมีคุณค่าที่ตกทอดมาจากรุ่นก่อนเป็น ประจักษ์พยานของพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์หมายถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น และระบบนิเวศซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ไม่สามารถหาทดแทนได้ เป็นเครื่องหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้คนในอดีตแสดงให้เห็น ถึงวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและควรค่าแก่ การสืบสานต่อไปในอนาคต” โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ (สมาคมอโคโมสไทย, 2554)

1. มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Culture) หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องและมองเห็นได้ ได้แก่ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ สถาปัตยกรรม อาคารกลุ่มอาคารย่านชุมชนท้องถิ่น เมืองเก่า แหล่งประวัติศาสตร์แหล่งโบราณคดี แหล่งภูมิทัศน์ประวัติศาสตร์ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม โบราณวัตถุและผลงานศิลปะ ต่าง ๆ เป็นต้น

2. มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Culture) หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องหรือแสดงออกมาทางกายภาพได้ ได้แก่ ภูมิปัญญา ความรู้ความหมาย ความเชื่อความสามารถขนบธรรมเนียมประเพณีจารีตที่บุคคลหรือชุมชน ได้สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตอยู่ และได้ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีก รุ่นหนึ่ง มาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ แหล่งมรดกวัฒนธรรม คือมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีความผูกพัน เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แยกไม่ออก

กฎบัตรเบอร์รา (The Burra Charter; Australia ICOMOS Burra Charter) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1999 ที่เมืองบูรา ประเทศออสเตรเลีย โดยเป็นผลจากการประชุมสมานานาชาติว่าด้วยการดูแลอนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี (ICOMOS) ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพทางมรดกวัฒนธรรมในระดับสากลที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีเป้าหมายการทำงานเพื่อการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองโบราณสถาน โดยมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นทางการของยูเนสโกและคณะกรรมการมรดกโลกในหลักการและวิธีการเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในสถานที่ขึ้นพื้นฐานกฎบัตรเบอร์ราแบ่งคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมเป็น 4 ด้านคือ (ปิ่นรัชฎ์ กาญจนรัชฎี, 2552)

1. **คุณค่าด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic value)** หมายถึงคุณค่าที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทุกด้าน ได้แก่ รูปแบบ ขนาด สี ผิวสัมผัส วัสดุ และครอบคลุมถึงกลิ่นและเสียงที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ และการใช้สอยของสถานที่นั้น

2. **คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ (Historic value)** เป็นพื้นฐานของคุณค่าในทุก ๆ ด้าน ในช่วงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ และบุคคลในช่วงหนึ่งช่วงใดในประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ
3. **คุณค่าด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific value)** หมายถึงคุณค่าด้านการวิจัย (Research value) เกี่ยวข้องกับพื้นที่ความหายาก และสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในอนาคตได้
4. **คุณค่าด้านสังคม (Social value)** หมายถึงคุณค่าของสถานที่ในฐานะเป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณ ความเชื่อ การเมือง ชนชาติ หรือวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อย

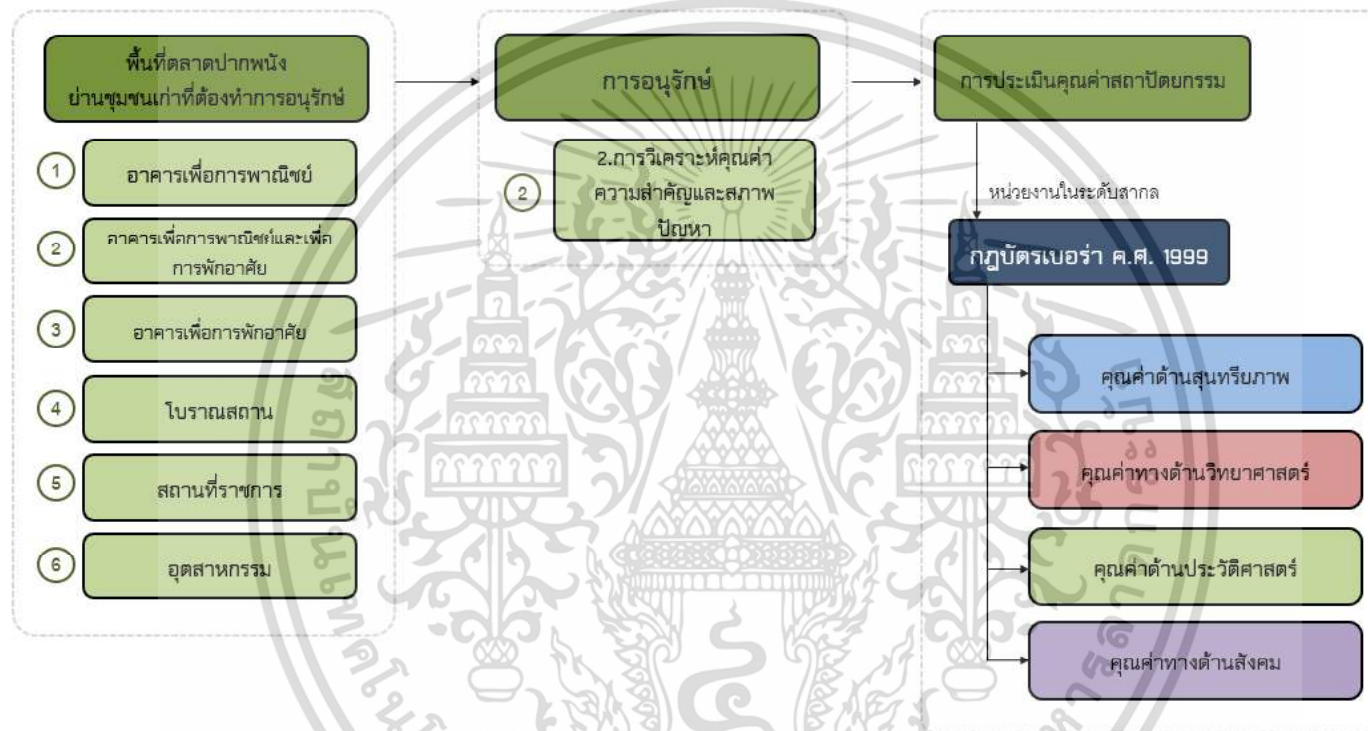
กฎบัตรเบอร์ธาเป็นหน่วยงานระดับสากลที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งหน่วยงานนี้มีเป้าหมายในการอนุรักษ์ และได้ให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมไว้ 4 ด้าน คือ 1. คุณค่าสุนทรียภาพ 2.คุณค่าทางวิชาการ 3.คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ 4.คุณค่าทางด้านสังคม

รูปที่ 2.13 แผนผังแสดงการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าของกฎบัตรเบอร์ธา ค.ศ. 1999

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.14 แผนผังแสดงการแยกหมวดหมู่การให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกฎบัตรเบอร์ซ่า ค.ศ.1999

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

2.2.3.2 หน่วยงานในประเทศไทย

2.2.3.2.1 กรมศิลปากร

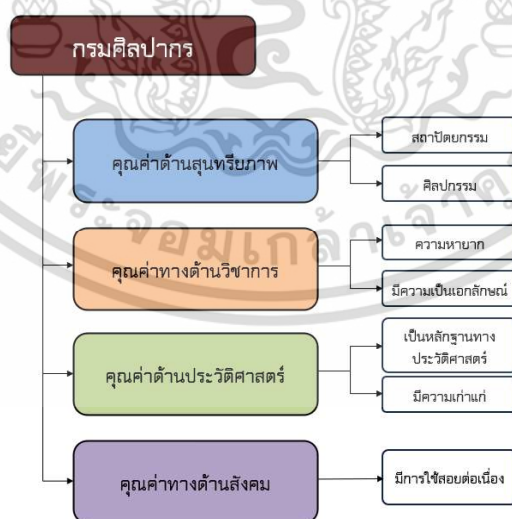
การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมในประเทศไทยโดยศึกษาจากหน่วยงานราชการคือ กรมศิลปากร และหน่วยงานเอกชน คือ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในหัวข้อการแบ่งประเภทเกณฑ์ในการประเมิน ผู้ประเมิน และการกำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่อการคุ้มครอง โดยมีรายละเอียดดังนี้ เกณฑ์ของกรมศิลปากร กรมศิลปากรได้แบ่งประเภทของโบราณสถานตามลักษณะทางกายภาพเป็น 6 ประเภทคือ (กรมศิลปากร กลุ่มทะเบียนโบราณสถานและสารสนเทศ, 2552)

1. สิ่งก่อสร้างเดี่ยว หมายถึง สิ่งก่อสร้างเดี่ยวรวมถึงองค์ประกอบและที่ตั้งที่มีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะสถาปัตยกรรม วิชาการ สังคม หรือชาติพันธุ์วิทยา
2. กลุ่มของสิ่งก่อสร้าง หมายถึง สิ่งก่อสร้างหลายหลังที่มีส่วนเชื่อมกัน ลักษณะทางสถาปัตยกรรมมีเนื้อหาเดียวกัน มีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ สถาปัตยกรรม วิชาการ สังคม หรือชาติพันธุ์วิทยา
3. ชุมชนและเมืองประวัติศาสตร์หมายถึง ย่านหรือเมืองที่ประกอบด้วยโบราณสถาน ร่องรอยของหลักฐานของเมือง เช่นกำแพงเมือง คูเมือง หรือพื้นที่ตั้งสถาปัตยกรรมที่มี ลักษณะกลมกลืนกัน มีความเก่าแก่ต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตถึงช่วงเวลาหนึ่ง มีเรื่องราวเกี่ยวข้อง กับวิถีชีวิตและพัฒนาการของสังคมท้องถิ่นนั้น ครอบคลุมกว้างกว่ากลุ่มของสิ่งก่อสร้าง
4. แหล่งโบราณคดีหมายถึงแหล่งที่อยู่บนดินใต้ดินและใต้น้ำ ที่พบหลักฐานการกระทำของมนุษย์หรือมนุษย์ร่วมกับธรรมชาติ ที่มีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ สถาปัตยกรรม วิชาการ สังคม หรือชาติพันธุ์วิทยา รวมถึงซากสิ่งก่อสร้างที่ยังไม่ปรากฏชัดเจน เนื่องจากยังไม่มี การขุดค้น หรือถูกทำลายไปจำแนกเป็น แหล่งโบราณคดีที่ขุดค้นแล้วแหล่งโบราณคดีที่ยังไม่ได้ขุดค้น แหล่งศิลปะถ้า
5. แหล่งประวัติศาสตร์หมายถึงบริเวณหรือแหล่งที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับการกล่าวอ้างถึงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นภาพหรือพจน์ มีผลให้มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สังคม หรือชาติพันธุ์วิทยา
6. ภูมิทัศน์ประวัติศาสตร์หมายถึงบริเวณหรือสถานที่ที่ประกอบด้วยหลักฐานทางกายภาพที่แสดง ความคงอยู่ของมนุษย์ สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความต้องการของช่วงเวลาและพื้นที่เฉพาะแหล่งความหมายนับตั้งแต่ สวนประวัติศาสตร์ พื้นที่ภายนอกของสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงรั้วอุปกรณ์ประกอบถนน ลานโล่ง เป็นต้น กรมศิลปากรมีเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าอาคารและพื้นที่ทางประวัติศาสตร์เพื่อนำเสนอ เป็นโบราณสถานและประกาศเขตแวดล้อมโดยมี 4 ด้านคือ (กรมศิลปากร, 2560)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. **คุณค่าทางสุนทรียภาพ** หมายถึง ความงามของสถาปัตยกรรม การวางผัง หรือ ศิลปกรรมการตกแต่ง มีความวิจิตร งดงาม ประณีต ตลอดจนความเป็นเลิศของฝีมือช่าง
2. **คุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี** หมายถึง โบราณคดีในฐานะที่เป็นหลักฐาน สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ หรือยุคใดสมัยใด สะท้อน ถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละยุคสมัย รวมทั้งประวัติศาสตร์ศิลปะ สถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม การวางผัง
3. **คุณค่าทางวิชาการและการศึกษา** หมายถึงจากความเป็นของแท้ดั้งเดิมที่แสดงถึง ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความเป็นตัวอย่างที่พบได้ยากการสื่อความหมายให้เป็นที่ เข้าใจได้ของแหล่ง ความมีเอกลักษณ์และความเป็นตัวแทนของยุคสมัย ถิ่นที่ หรือ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
4. **คุณค่าทางสังคม** หมายถึงมีการสืบทอดมาจากความผูกพันของท้องถิ่นและความเป็น ที่รู้จักของสังคมจากลักษณะแหล่งการก่อสร้างนั้น

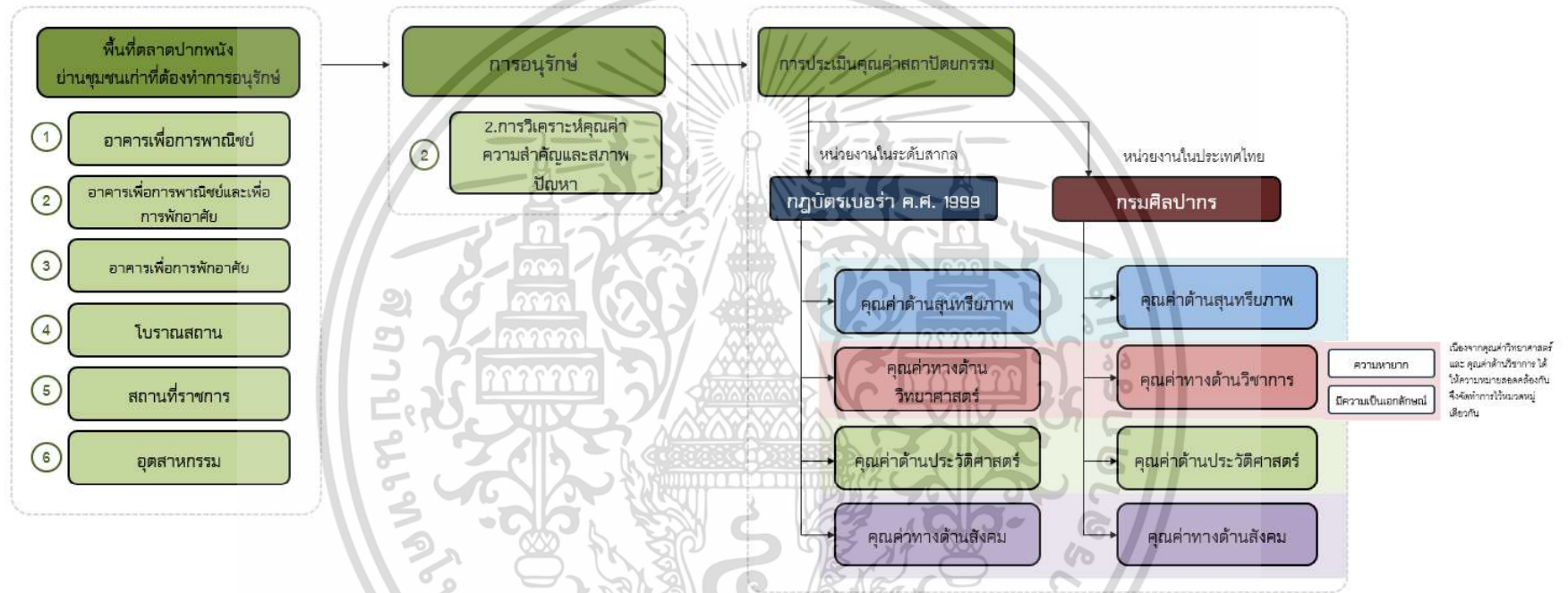
กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานราชการของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ส่งเสริม สถาปัตยกรรม ที่ได้ให้เกณฑ์ประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมไว้ 4 ด้าน คือ 1. คุณค่าสุนทรียภาพ 2.คุณค่า ทางวิชาการ 3.คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ 4.คุณค่าทางด้านสังคม

รูปที่ 2.15 แผนผังแสดงการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกรมศิลปากร

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.16 แผนผังแสดงการแยกหมวดหมู่การให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกฎบัตรเบอร์ว่า ค.ศ.1999 กับกรมศิลปากร
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

2.2.3.2.2 ผู้เชี่ยวชาญ

ปิ่นรัชฎ์ กาญจนรัชฎิติ ได้แบ่งคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับอาคารเก่าและชุมชนประวัติศาสตร์ ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. **คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Value)** หมายถึง คุณค่าที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทุกด้าน ได้แก่ รูปทรง ขนาด สี ผิวสัมผัส และวัสดุ ที่ประกอบขึ้นเป็นกายภาพของสถานที่ ทางประวัติศาสตร์นั้น และยังครอบคลุมถึงสัมผัส กลิ่น และเสียงที่เกี่ยวข้องเนื่องกับสถานที่ และการ ใช้สอยสถานที่นั้นด้วย คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพนี้แบ่งคุณค่าออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1.1 **คุณค่าทางศิลปกรรม (Artistic Value)** เช่น ความสวยงามของลวดลาย ตกแต่งบนอาคาร

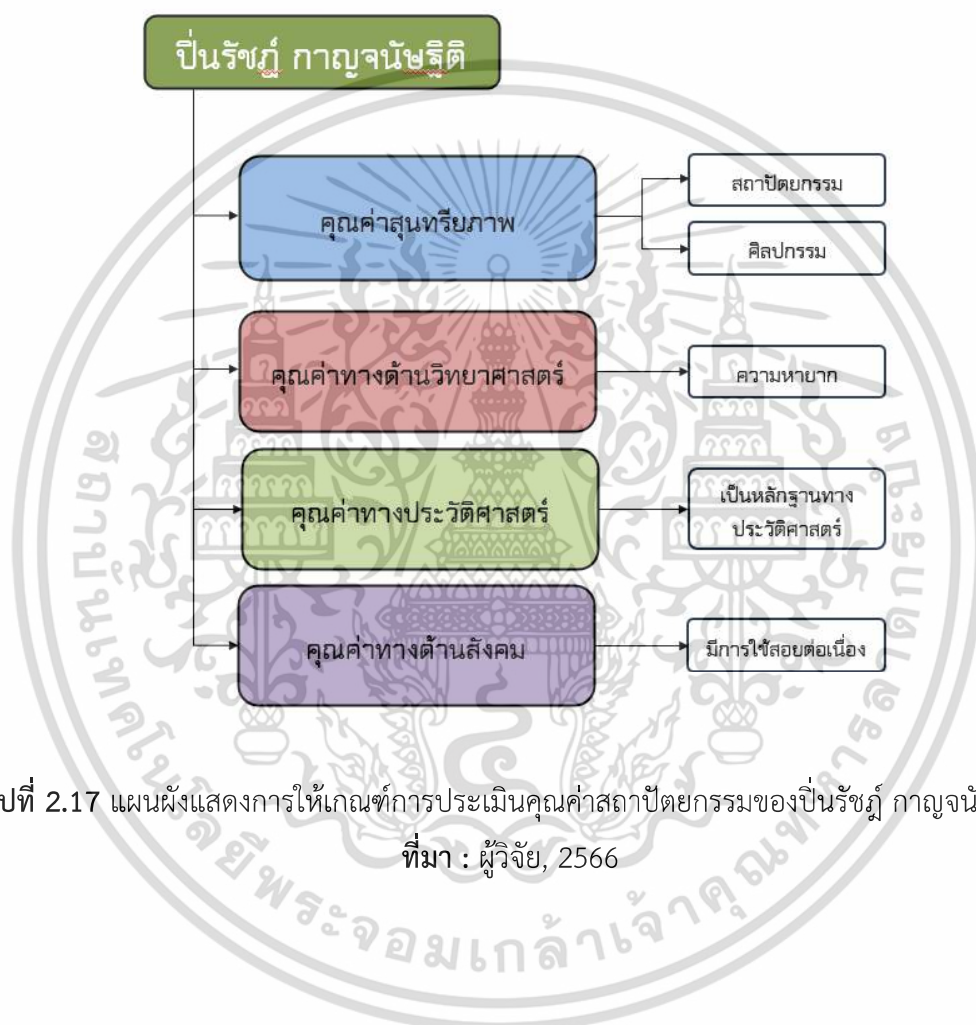
1.2 **คุณค่าทางสถาปัตยกรรม (Architectural Value)** เช่น รูปทรงอาคาร หรือ รูปแบบโครงสร้างอาคารที่สวยงาม มีลักษณะเฉพาะ เป็นอาคารที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจที่สามารถนำมาปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยสนองความต้องการของคนปัจจุบันได้

2. **คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์(Historic Value)** เป็นพื้นฐานของคุณค่าในทุกด้าน สถานที่ใด ๆ จะมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ก็ต่อเมื่อสถานที่นั้นมีอิทธิพล หรือได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์และบุคคลในช่วงใดช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญคุณค่าทางประวัติศาสตร์จะมีความเด่นชัดเมื่อหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลนั้นยังปรากฏอยู่ในพื้นที่ หรือสถานที่นั้นยังมีความสมบูรณ์อยู่ แต่บางครั้งสถานที่นั้นอาจเกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์สำคัญอย่างมากจนแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตามก็ยังคงคุณค่าอยู่ได้

3. **คุณค่าทางด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Value)** หมายถึงคุณค่าทางการศึกษาวิจัย (Research Value) คุณค่านี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ความหายาก และการที่สถานที่นั้นสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในอนาคตได้

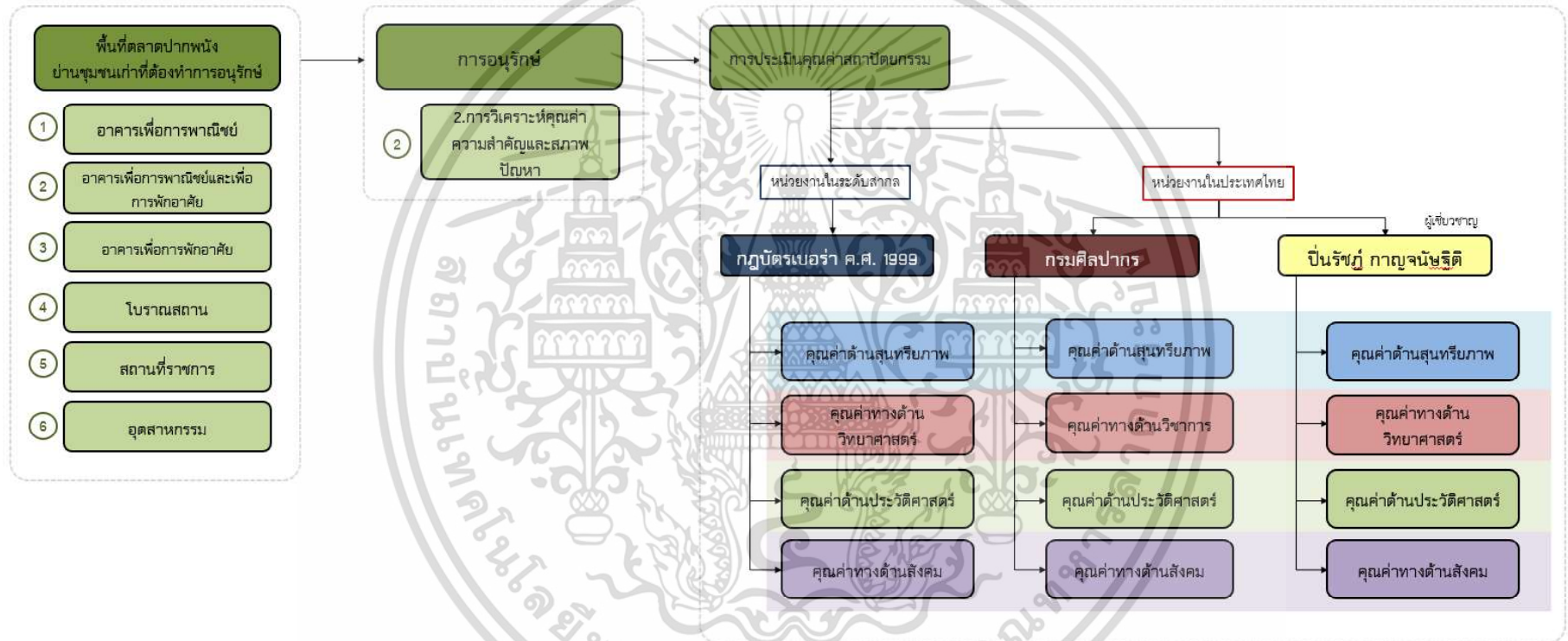
4. **คุณค่าทางด้านสังคม (Social Value)** ครอบคลุมคุณค่าของสถานที่ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของจิตวิญญาณ ความเชื่อ การเมือง ชนชาติ หรือวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อย

จากการแยกหมวดหมู่เกณฑ์ของป็นรัชฎ์ กาญจนะชฎิตี ได้ให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมตรงกันทั้ง 4 ด้าน คือ 1. คุณค่าสุนทรียภาพ 2.คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ 3.คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ 4.คุณค่าทางด้านสังคม

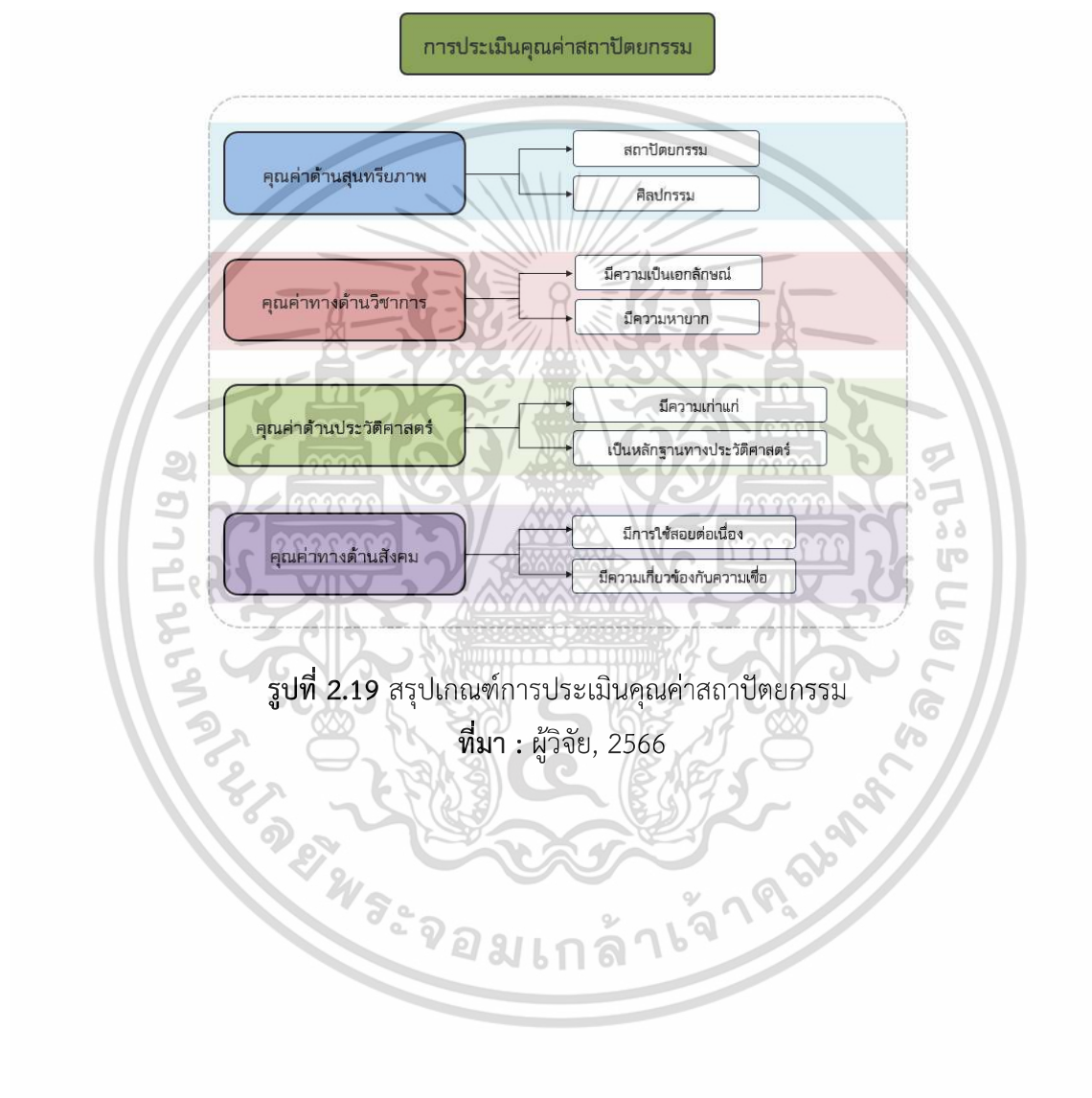
รูปที่ 2.17 แผนผังแสดงการให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของป็นรัชฎ์ กาญจนะชฎิตี
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.18 แผนผังแสดงการแยกหมวดหมู่การให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของกฎบัตรเบอร์ซ่า ค.ศ.1999 กรมศิลปากร และป็นรัชฎ์ กาญจนะจิติ
 ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

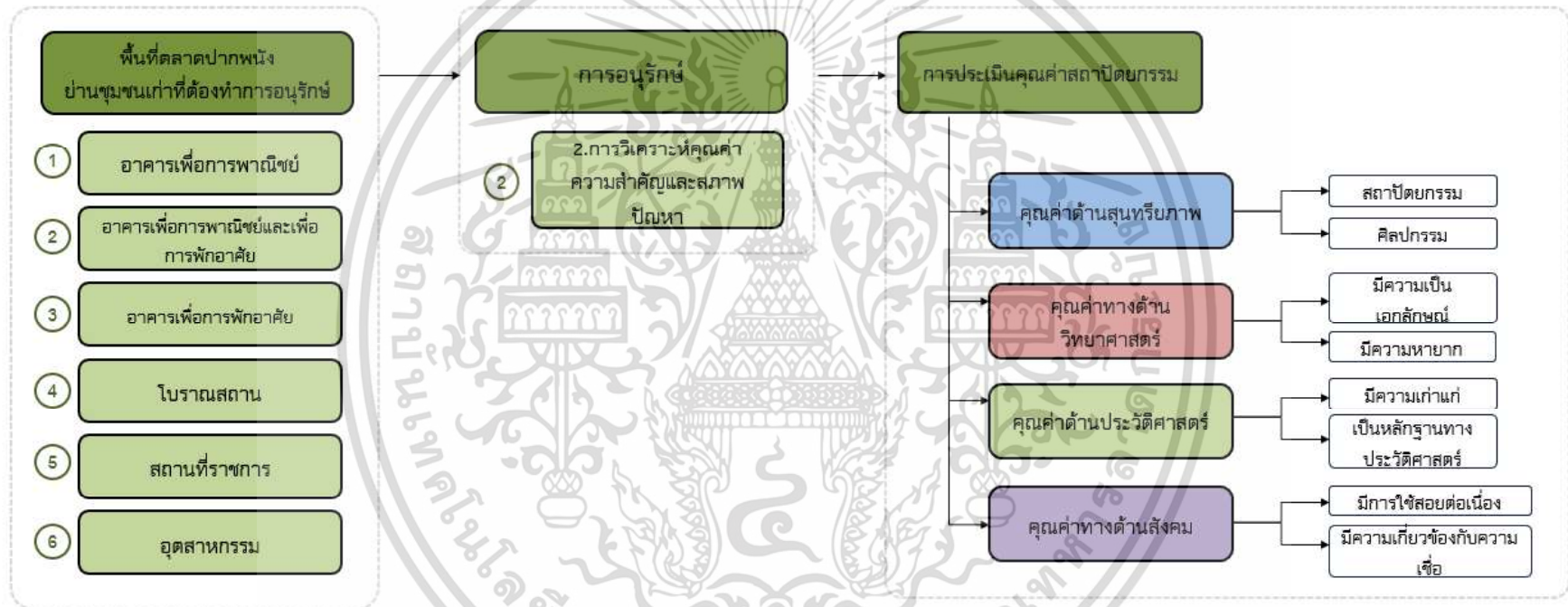
จากที่ได้ทำการศึกษาทั้ง 3 หน่วยงาน ที่ได้ทำการศึกษาข้างต้นนำมาสรุปได้หัวข้อการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 กรอบแนวคิด

จากทฤษฎีข้างต้นที่ได้ศึกษามาทั้งหมดจึงเกิดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 2.20 กรอบแนวคิด

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

บทที่ 3

เครื่องมือการวิจัย

การศึกษาเน้นศึกษากลุ่มอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่ออยู่อาศัย เพื่อเป็นการทดลองเพื่อเป็นการประเมินอาคารที่มีคุณค่าในพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยได้กำหนดกระบวนการ ดังนี้

- 3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.2 ขอบเขตกรณีศึกษา
- 3.3 เกณฑ์การเลือกอาคาร
- 3.4 การวิเคราะห์เนื้อหาเกณฑ์
- 3.5 ตัวอย่างแบบประเมิน

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1.1 ขอมูลการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.1.2 ข้อมูลพื้นที่กรณีศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประวัติศาสตร์ รูปแบบสถาปัตยกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขอบเขตกรณีศึกษา

ขอบเขตพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญในอดีตที่มีการค้าขายรุ่งเรือง ในพื้นที่ตลาดปากพ่องมีระบบคมนาคมที่สำคัญ คือ ถนนพานิชสัมพันธ์ ที่เป็นถนนเส้นหลักในอดีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.1 แผนที่แสดงระบบคมนาคมในพื้นที่ตลาดปากพอง
 ที่มา : นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563

3.3 เกณฑ์การเลือกอาคาร

ในการเลือกเพื่อทำการศึกษาคุณค่าสถาปัตยกรรม จึงทำการศึกษาอาคาร อาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อพักอาศัย เพื่อเป็นตัวอย่างในการประเมินคุณค่า และเพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์

1. อาคารที่มี อายุ 50 ปีขึ้นไป (ตามหลักสากลที่กำหนดเวลาที่เป็นประวัติศาสตร์ไว้ที่ 50 ปี)

รูปที่ 3.2 แผนที่แสดงขอบเขตบริเวณพื้นที่กรณีศึกษา
 ที่มา : นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การวิเคราะห์เนื้อหาเกณฑ์

3.4.1 เนื้อหาเกณฑ์

1. **คุณค่าด้านสุนทรียภาพ** หมายถึง อาคารเดี่ยวหรือกลุ่มอาคาร รับรู้จากประสาทสัมผัส ทุกด้าน ได้แก่ ขนาด สี ผิวสัมผัส วัสดุความงามของสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม การวางผัง หรือศิลปกรรมการตกแต่ง มีความวิจิตร งดงาม ประณีต ตลอดจนความเป็นเลิศของฝีมือช่าง

1.1 **สถาปัตยกรรม** อาคารหรือกลุ่มอาคารที่มีสร้างจากฝีมือชาวบ้าน การก่อรูปอาคารเกิดจากการประโยชน์ใช้สอยหรือความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม แหล่ง ทรัพยากร แหล่งงาน หรือความเชื่อของกลุ่มชนชาติพันธุ์ โดยแสดงรูปแบบอาคาร โครงสร้าง เทคโนโลยี วิธีการก่อสร้าง วัสดุ ความเชื่อ และผังการใช้ประโยชน์อาคาร

1.2 **ศิลปกรรมการตกแต่ง** รายละเอียดของลวดลายหรือส่วนประดับตกแต่งอาคาร เช่น ขนาด การให้สี ผิวสัมผัส วัสดุ สร้างขึ้นจากวัสดุที่ท้องถิ่น มีการประดับตกแต่งด้วยฝีมือชาวบ้านที่ประณีต

2. **คุณค่าด้านวิชาการ** หมายถึง ความเป็นของแท้ดั้งเดิมที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความเป็นตัวอย่างที่พบได้ยาก การสื่อความหมายให้เป็นที่เข้าใจได้ของแหล่ง ความมีเอกลักษณ์และความเป็นตัวแทนของยุคสมัย หรือรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง เกี่ยวข้องกับพื้นที่ความหายาก และสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในอนาคต

2.1 **มีความเป็นเอกลักษณ์** อาคารมีลักษณะเฉพาะ หรือกลุ่มอาคารที่มีลักษณะร่วมกันในด้านสถาปัตยกรรม วัสดุ การใช้สอย หรือเป็นตัวแทนวัฒนธรรมที่บอกยุคสมัยหรือพื้นที่ได้

2.2 **มีความหายาก** มีเพียงหนึ่งเดียวมีเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ

3. **คุณค่าด้านประวัติศาสตร์** หมายถึง โบราณคดีในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ หรือยุคใดสมัยใด สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละยุคสมัย

3.1 **มีความเก่าแก่** อยู่มาเป็นชวงเวลานาน มีอายุอาคารมากกว่า 50 ปี

3.2 **เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์** เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาวบ้านหรือชุมชน ซึ่งมีความสมบูรณ์และชัดเจนของหลักฐาน

4. **คุณค่าด้านสังคม** มีการสืบทอดมาจากความผูกพันของท้องถิ่นและความเป็นที่รู้จักของสังคม จากลักษณะแหล่งการก่อสร้างนั้น

4.1 มีการใช้สอยในปัจจุบัน อาคารหรือกลุ่มอาคารที่มีกิจกรรมการใช้สอยอย่างต่อเนื่อง โดยอาจสะท้อนจากอาคารหรือผังการใช้สอยในอาคาร

4.2 มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ อาคารหรือกลุ่มอาคารที่มีความเกี่ยวข้องประเพณี ความคิด ความเชื่อ งานศิลปะ วรรณกรรม เรื่องเล่าหรือตำนาน

ตารางที่ 3.1 แสดงเกณฑ์ในการพิจารณาเกณฑ์

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
หัวข้อย่อย		คำอธิบาย
1. สถาปัตยกรรม	-รูปแบบสถาปัตยกรรม	ลักษณะและคุณสมบัติที่ทำให้อาคารโดดเด่นหรือระบุตัวตนในอดีต("รูปแบบสถาปัตยกรรม" Encyclopedia.com)
	-ความเชื่อในการก่อสร้าง	คำนึงถึงสถานที่ปลูกบ้านทิศทางลม แสงแดด มีการประกอบพิธีทางศาสนา (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)
คุณค่าด้านสุนทรียภาพ(ต่อ)		
2. ศิลปกรรม	-เทคโนโลยีการก่อสร้างอาคาร	การก่อสร้างเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม (ณัฐสิทธิ์ แซ่ลิ้ม, 2556)
	-วัสดุพื้นถิ่น	วัสดุที่หาได้ง่าย มีช่างในพื้นที่ที่เข้าใจวิธีการก่อสร้างได้ดี และเหมาะสมกับการใช้งานในพื้นที่นั้น ๆ(Wuthikorn Sut, 2023)
	-การให้สี	อาคารมีการให้สีในส่วนองค์ประกอบต่าง ๆ ของอาคาร เช่น ผนัง ประตู หน้าต่าง
	-ผิวสัมผัส	พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ เช่น ภาพปูนต้ำ ประติมากรรม ขรุขระ (Elements of Art and Principles of Composition)
	-วัสดุ	มีการใช้วัสดุเดิมที่ใช้ตั้งแต่ในการก่อสร้าง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุ(หาอ้างอิง)
	-ลวดลายการประดับตกแต่ง	อาคารมีการประดับตกแต่ง เช่น ลวดลายปูนปั้น ประติมากรรม ไม้ฉลุ (ภูจอมยุทธ)
คุณค่าด้านวิชาการ		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

1.มีความเป็นเอกลักษณ์	-มีลักษณะเฉพาะ	อาคารมีลักษณะเฉพาะ สามารถพบได้เพียงสถานที่นั้นเพียงแห่งเดียว
2.มีความหายาก	-มีเพียงรูปแบบเดียวในพื้นที่	ในสถานที่นั้นมีเพียงหลังนั้นเดียว
คุณค่าด้านประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่	-อายุอาคาร 50 ปี	มีอายุอาคาร 50 ปี ขึ้นไป (ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อาคารในย่านเมืองเก่า)
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์	-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม	อาคารตั้งอยู่ในพื้นที่ระบบคมนาคมที่สำคัญ
คุณค่าด้านสังคม		
1.ปัจจุบันมีการใช้สอย	-ปัจจุบันอาคารมีการใช้งาน	อาคารยังมีการใช้งานในปัจจุบัน
คุณค่าด้านสังคม		
2.เกี่ยวข้องกับประเพณี	-อาคารมีเรื่องเล่าหรือตำนาน	อาคารอยู่ในเหตุการณ์สำคัญของชุมชน
	-มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อ	ความเชื่อเรื่องวิญญาณ เช่น มีการติดตั้งศาลพระภูมิ ศาลเจ้า เป็นต้น

3.4.2 ระดับสัดส่วนการให้คะแนน

อ้างอิงการให้คะแนนจากวิจัยการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่เมืองเก่า กรณีศึกษา ชุมชนเมืองเก่านครศรีธรรมราช การให้คะแนนเกณฑ์พิจารณาคุณค่าสถาปัตยกรรมที่ 4 ด้าน คือ ด้านสุนทรียภาพ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านวิชาการ และด้านสังคม นำไปสู่การสร้างเกณฑ์ประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ มี = 1 คะแนน, ไม่มี = 0 คะแนน โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า คือได้คะแนนคุณค่าอย่างน้อย 1

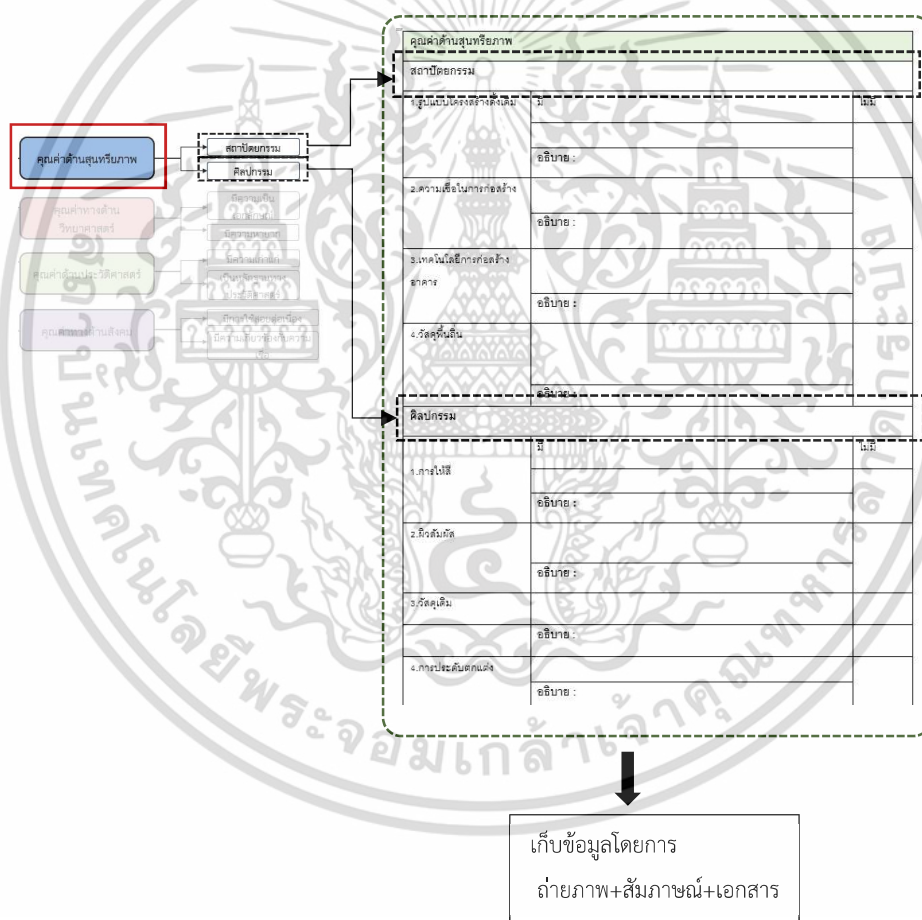
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์ (2 – 3 คะแนน) หรือ พิจารณาจากคะแนนของคุณค่าทั้ง 4 ด้าน มีคะแนน 8 คะแนนขึ้นไป จึงถือว่าสถาปัตยกรรมนั้นมีคุณค่า⁷ (วิรุจ ถิ่นนคร, 2562)

3.5 ตัวอย่างแบบการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม

3.5.1 แบบการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม

3.5.1.1 คุณค่าด้านสุนทรียภาพ

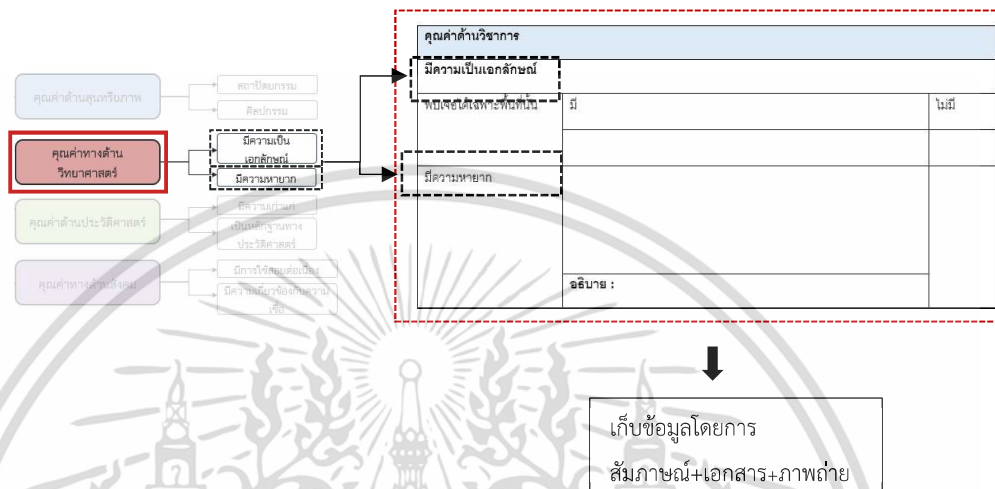

รูปที่ 3.3 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านสุนทรียภาพ
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

⁷ ถิ่นนคร, ว. (2562). การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่เมืองเก่า กรณีศึกษา ชุมชนเมืองเก่านครศรีธรรมราช. 48-49.

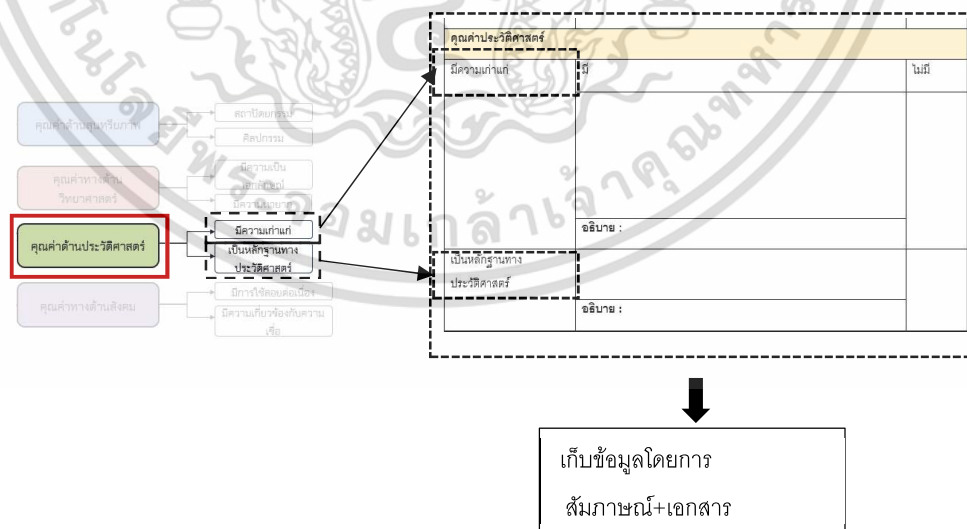
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.1.2 คุณค่าด้านวิชาการ

รูปที่ 3.4 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านวิชาการ
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

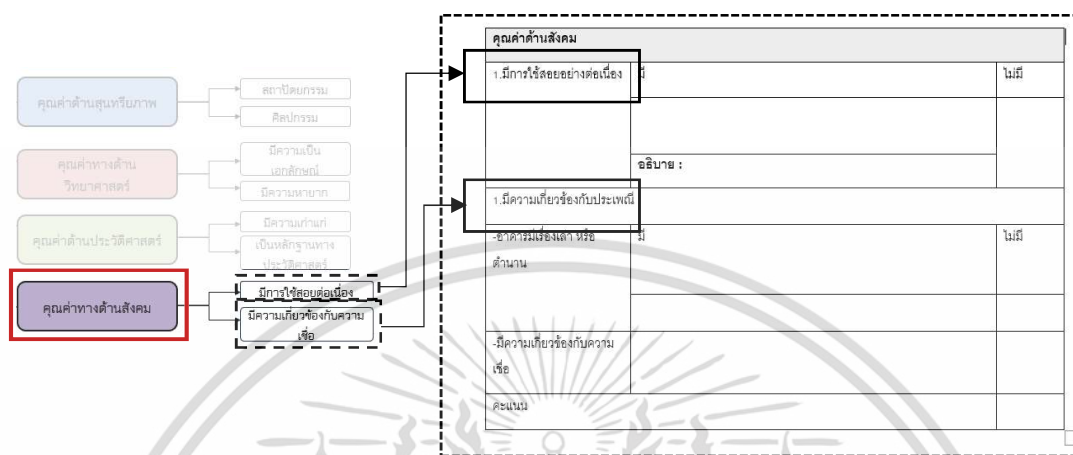
3.5.1.3 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

รูปที่ 3.5 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านประวัติศาสตร์
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.1.4 คุณค่าด้านสังคม

รูปที่ 3.6 รูปภาพกระบวนการสร้างเครื่องมือการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมด้านสังคม
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูล และการลงสำรวจเก็บข้อมูลทางกายภาพ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้คนในพื้นที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับปากพ่องโดยมีการศึกษาอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่ออยู่อาศัยในพื้นที่ตลาดปากพ่อง ดังนี้

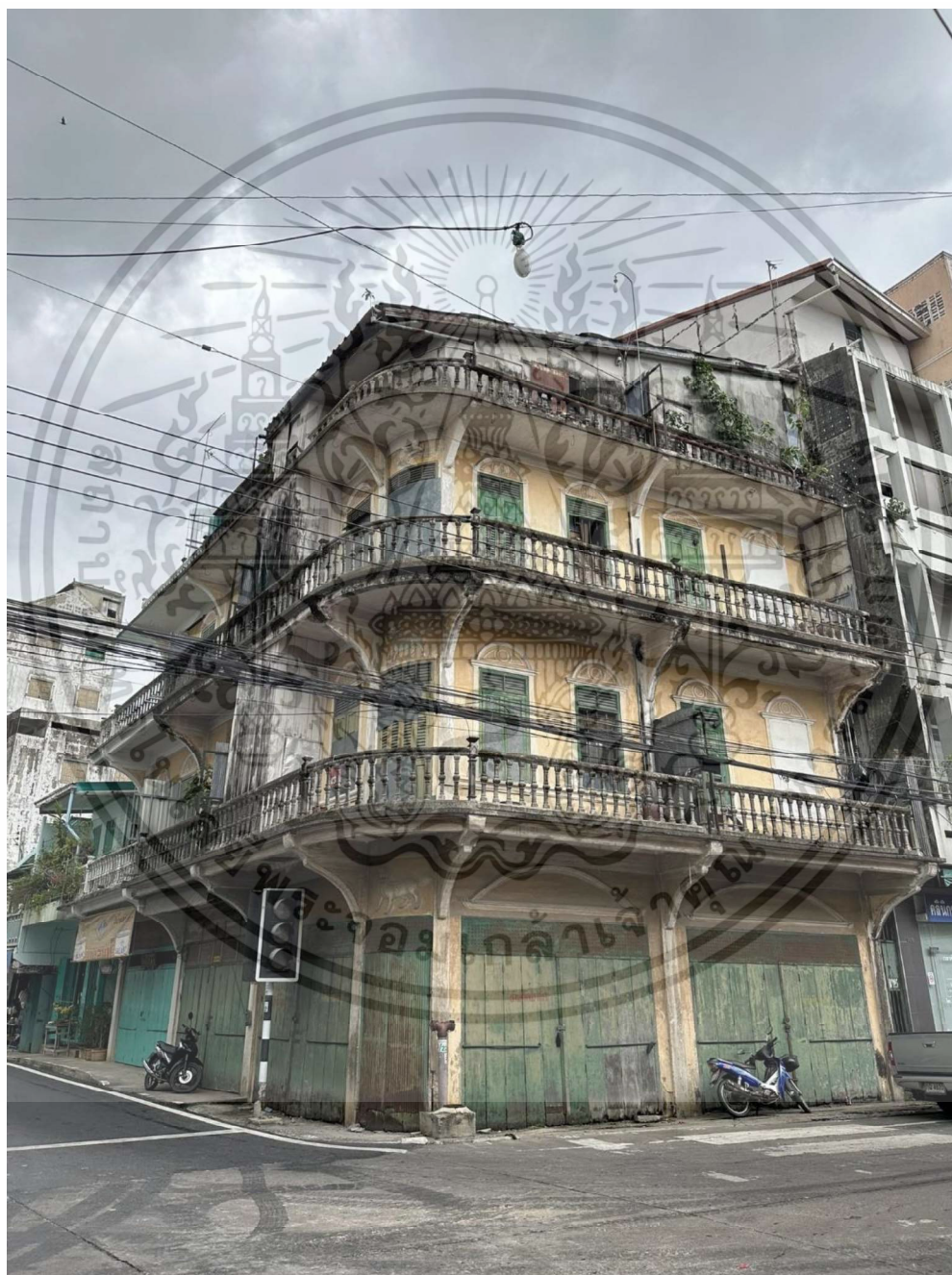
รูปที่ 4.1 แผนผังแสดงขอบเขตในพื้นที่ตลาดปากพ่อง

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมอาคารกรณีศึกษา พื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.1.1 อาคารกรณีศึกษา หลังที่ 1

รูปที่ 4.2 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 1

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 1

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มารูปภาพ: https://www.komchadluek.net/</p> <p>อธิบาย : รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรป ผลจากการติดต่อกับปิ่นัง ในช่วงรัชกาลที่ 4 และ 5 ในสมัยการเดินทางจากภูเก็ตไปปิ่นังสะดวก ทำให้ภูเก็ตได้รับวัฒนธรรมมาจากปิ่นังทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรม วัสดุ ฝีมือช่าง เทคนิคการก่อสร้าง โดยมีลักษณะแคบยาว ชั้นล่างทำการค้า ชั้นบนอยู่อาศัย มีช่องแสง มีลักษณะการโค้งบริเวณหน้าต่าง ปูนปั้นหัวเสา และมีการปรับใช้หน้าต่างบานเกล็ดไม้ สามารถพบได้ในเมืองจอร์จทาวน์ ปิ่นัง เนื่องจากพื้นที่ปากพินังมีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่ มีการติดตั้งช่องระบายอากาศเพื่อระบายความร้อน</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	
-เทคโนโลยีการก่อสร้าง อาคาร	 <p data-bbox="516 758 1268 919">อธิบาย : เทคโนโลยีการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูนรับอิทธิพลจากฝรั่ง และมีการยื่นพื้นบางคอนกรีตออกจากตัวอาคารโดยมีค้ำยันเพื่อรับน้ำหนักกระเบื้องของชั้นสอง</p>	
-วัสดุพื้นถิ่น	-	
2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	<p data-bbox="883 1062 906 1094">มี</p> <p data-bbox="529 1377 870 1402">ที่มา : https://www.thaipost.net/main/detail/44756</p> <p data-bbox="959 1125 1252 1696">อธิบาย : ลักษณะการให้สีอาคาร มีการให้สีตามรูปแบบอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรป มีการให้สีเขียวบริเวณ ผนังอาคาร ประตูหน้าต่าง บริเวณปูนปั้นมีการให้สีขาว บนผนังมีการให้สีเหลือง</p>	ไม่มี
-ผิวสัมผัส	-	

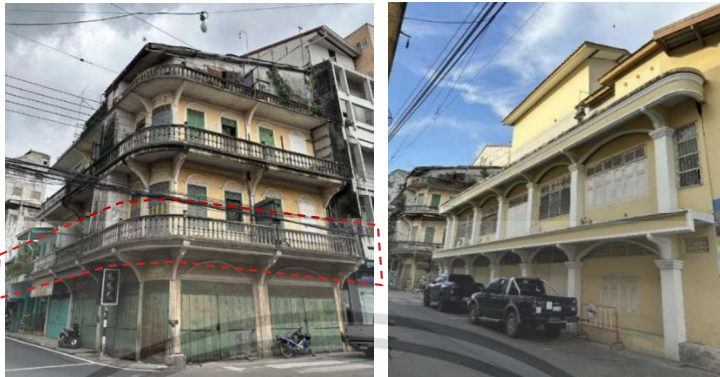

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้คงวัสดุปูนในรูปแบบเดิมไว้ และได้มีการบำรุงซ่อมแซมอาคารและปรับเปลี่ยนวัสดุการใช้งาน</p>	
-การประดับตกแต่ง	 <p>ที่มารูปภาพ: https://www.komchadluek.net/</p> <p>อธิบาย : มีการประดับตกแต่งลวดลายปูนปั้นบริเวณกรอบหน้าต่างและเหนือกรอบหน้าต่าง และมีประติมากรรมภาพปูนรูปสัตว์บนผนัง</p>	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

-มีความหายาก	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) จากการสำรวจ พบว่าอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรป ผลจากการติดต่อกับป็นังมีสองหลังในพื้นที่ แต่ลักษณะต่างทำให้สีการมีระเบียบด้านหน้าอาคารซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างกันทำให้อาคารหลังนี้มีเพียงหลังเดียวในพื้นที่</p>	
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อายุอาคาร 50 ปี	มี	ไม่มี
อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์		
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)	
คุณค่าด้านสังคม		
1.ปัจจุบันมีการใช้สอย		
-ปัจจุบันอาคารมีการใช้งาน	มี	ไม่มี
2.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน	มี อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้ริเริ่มการทำรงนกนางแอ่นบนอาคารเป็นที่แรกของปากพ่อง	ไม่มี
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	
คะแนน		6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 2

รูปที่ 4.3 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 2
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

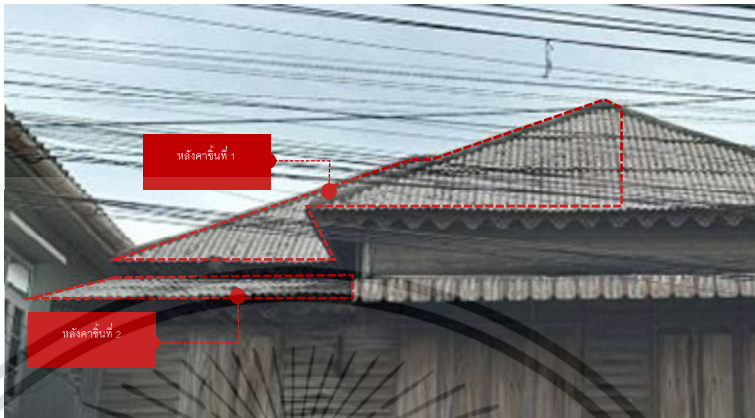

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 2

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ : คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2560</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบดั้งเดิมมากจากอาคารเรือนไทยมุสลิม จังหวัดปัตตานี มีการใช้หลังคาแบบบลานอหรือแบบมนิลา หลังคาปั้นหยามี การเล่นระดับหลังคา มีการประดับตกแต่งสวดลายด้วยไม้ ซึ่งมีลักษณะ รูปแบบอาคารสอดคล้องกับพื้นที่ตลาดปากพ่อง แต่มีลักษณะที่ต่าง จากกันคือรูปทรงหลังคาของปากพ่องจะเป็นหลังคาปั้นหยาช้อนขึ้น</p>	
-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

<p>-เทคโนโลยีการก่อสร้างอาคาร</p>	 <p>อธิบาย : มีเทคโนโลยีการก่อสร้างหลังคาบ้านหลายชั้นสองชั้น ซึ่งเป็นเทคนิคจากช่างฝีมือพื้นถิ่น</p>	
<p>-วัสดุพื้นถิ่น</p>	 <p>อธิบาย : มีการใช้วัสดุไม้ที่พบในพื้นที่และมีการซื้อไม้จากอำเภอใกล้เคียง(ลานสกา) นำมาก่อสร้างอาคาร</p>	
<p>2.ศิลปกรรม</p>		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

-การให้สี	มี	ไม่มี
	 <p data-bbox="505 852 1276 953">อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี ทิรัญรัตน์, 2566) อาคารมีการใช้วัสดุเดิม ชั้นล่างเป็นปูน ได้มีการบำรุงรักษาโดยการให้สีของผนัง</p>	
-ผิวสัมผัส	 <p data-bbox="505 1581 1247 1682">อธิบาย : ผนังเป็นวัสดุไม้ ให้ผิวสัมผัสขรุขระ ที่เกิดจากลักษณะของเนื้อไม้ที่ได้ผ่านการแปรรูปมาเพื่อเป็นวัสดุผนังไม้</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : อาคารมีการใช้วัสดุเดิม คือชั้นล่างเป็นปูน มีการให้สีขาว เพื่อป้องกันการทรุดโทรมของอาคาร ชั้นบนเป็นวัสดุไม้ที่พบได้ในพื้นที่</p>	
-การประดับตกแต่ง	 <p>อธิบาย : มีการประดับตกแต่งเชิงชายหลังคารอบอาคารด้วยไม้ฉลุ</p>	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี
-มีความหายาก	<p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) และสำรวจ มีรูปแบบดั้งเดิมมากจากอาคารเรือนแถวสองชั้น จังหวัดสงขลา ก่อสร้างแบบก่ออิฐฉาบปูน หลังคาโครงสร้างไม้ ช่องเปิดเป็นไม้ขนาดเล็กและแคบ การใช้สอยประโยชน์ในการค้าขายด้านหน้า และมีหลังคาปั้นหยาช้อนสองชั้น พบเจอแต่เพียงสถานที่นี้ที่เดียวในพื้นที่ตลาดปากพอง</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อาคารมีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารอายุประมาณ 102 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์	
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม		อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนหมู่บ้านเป็นถนนรองแยกมาจากถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)
คุณค่าด้านสังคม		
1.มีการใช้สอยปัจจุบัน		
	มี	ไม่มี
	จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จและได้มีการเปลี่ยนแปลงประเภทการประกอบอาชีพไปตามสภาพเศรษฐกิจในแต่ละยุค	
2.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน	มี	ไม่มี
	-	
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	
คะแนน		6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 3

รูปที่ 4.4 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 3

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 3

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ : https://thainews.prd.go.th/</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบดั้งเดิมมากจากอาคารจีนผสมพื้นถิ่นในจังหวัดปัตตานี รูปแบบอาคารสองชั้นไม่มีเฉลียงชั้นล่างและไม่มีระเบียงทั้งชั้นบนอาคาร ประตูบานเพี้ยมไม้ยาวตลอดแนว มีช่องระบายอากาศเหนือประตูหน้าต่าง หน้าต่างบานเปิดช่องระบายอากาศบานเกล็ดไม้เพื่อระบายอากาศ เนื่องจากพื้นที่ปากพองมีสภาพแวดล้อม วัสดุ และช่างฝีมือที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่ เช่น การเลือกใช้วัสดุในพื้นที่นั้นมาก่อสร้าง รูปทรงหลังคามนิลา</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3(ต่อ)

-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	
-เทคโนโลยีการก่อสร้าง อาคาร	 <p data-bbox="516 911 1192 1010">อธิบาย : เทคโนโลยีการก่อสร้างมีการใช้ระบบค้ำยันไม้ช่วยรับน้ำหนักหลังคาที่ยื่นออกมาจากตัวอาคาร</p>	
-วัสดุพื้นถิ่น	 <p data-bbox="516 1402 1263 1501">อธิบาย : อาคารมีการใช้วัสดุไม้ที่พบในพื้นที่ในส่วนบริเวณชั้นบนในส่วนบริเวณผนังและหน้าต่าง</p>	
2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	มี	ไม่มี

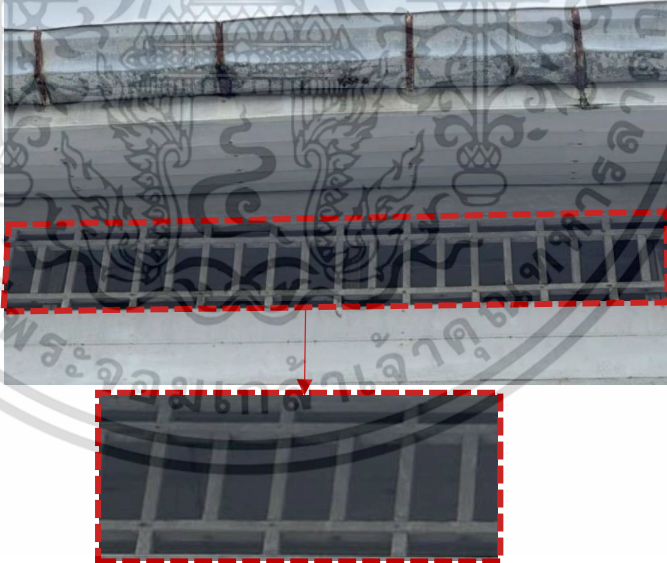
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3(ต่อ)

-การให้สี	มี	ไม่มี
	 <p data-bbox="516 1077 1256 1171">อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารมีการใช้วัสดุเดิม ชั้นล่างเป็นปูน ได้มีการบำรุงรักษาโดยการให้สีของผนัง</p>	
-ผิวสัมผัส	 <p data-bbox="516 1696 1256 1791">อธิบาย : ผนังเป็นวัสดุไม้ ให้ผิวสัมผัสขรุขระ ที่เกิดจากลักษณะของเนื้อไม้ที่ได้ผ่านการแปรรูปมาเพื่อเป็นวัสดุผนังไม้</p>	

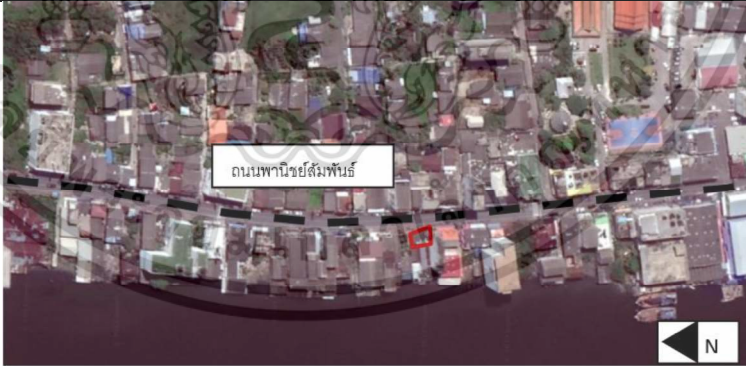
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3(ต่อ)

<p>-วัสดุเดิม</p>	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารมีการใช้วัสดุเดิม ชั้นล่างเป็นปูน ได้มีการบำรุงรักษาโดยการให้สีของผนัง</p>	
<p>-การประดับตกแต่ง</p>	 <p>อธิบาย : อาคารมีการประดับตกแต่งช่องระบายอากาศด้วยไม้บริเวณยอดผนังชั้นบน ลักษณะเป็นระแนงไม้แนวตั้งและแนวนอนตลอดแนวผนัง</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3(ต่อ)

คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี
-มีความหายาก	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์เจ้าของอาคารและสำรวจ มีรูปแบบดั้งเดิมมากจากอาคารเรือนแถวสองชั้น จังหวัดสงขลา ก่อสร้างแบบก่ออิฐฉาบปูน หลังคาโครงสร้างไม้ ช่องเปิดเป็นไม้ขนาดเล็กและแคบ การใช้สอยประโยชน์ในการค้าขายด้านหน้า และมีหลังคาปั้นหย้าซ้อนสองชั้น พบเจอแต่เพียงสถานที่นี้ที่เดียวในพื้นที่ตลาดปากพนัง	
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อาคารมีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์เจ้าของอาคารมีอายุประมาณ 80-100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์	
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม	 <p>ถนนพานิชย์สัมพันธ์</p>	
	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์เจ้าของอาคารอาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนหมู่บ้านเป็นถนนรองแยกมาจากถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพนัง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นันทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3(ต่อ)

คุณค่าด้านสังคม		
1.มีการใช้สอยปัจจุบัน		
-ปัจจุบันอาคารมีการใช้สอย	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์จากเจ้าของบ้าน มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จและได้มีการเปลี่ยนแปลงประเภทการประกอบอาชีพไปตามสภาพเศรษฐกิจในแต่ละยุค</p>	
1.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน	มี	ไม่มี
	<p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์จากเจ้าของบ้าน กล่าวว่า อดีตเคยเป็นโรงงานผลิตยาสูบ ยาสั้นในปากพนัก</p>	
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	
คะแนน		7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.4 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 4

รูปที่ 4.5 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 4

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 4

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ:https://www.mylifemytravels.com</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารตึกแถวไม่มีอาเขตไม่มีระเบียงพบในท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ขนาด 1-4 คูหา ไม่มีระเบียงด้านหน้าส่วนพื้นชั้นสองยื่นออกมาปกคลุมเหนือทางเดินชั้นล่าง หลังคาจั่วมุงด้วยกระเบื้อง ประตูปานเพี้ยมไม้ มีช่องแสงกระจกเหนือหน้าต่าง (อนิตา ตันเองชวน, 2557) เนื่องจากพื้นที่ปากพนั้นมีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวมีระเบียงบริเวณหน้าอาคารชั้นสองเพื่อรองรับการใช้งานให้เข้ากับพื้นที่และพฤติกรรมการใช้งานของผู้พักอาศัย</p>	

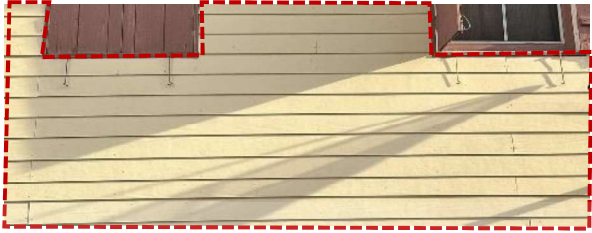

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	
-เทคโนโลยีการก่อสร้างอาคาร	-	
-วัสดุพื้นถิ่น	 <p data-bbox="901 510 1182 978">อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ มีการใช้วัสดุไม้ที่เป็นวัสดุพื้นถิ่นที่หาพบได้ในพื้นที่ในส่วนของประตู ในส่วนของผนังได้มีการเปลี่ยนวัสดุใหม่แต่ยังคงมีรูปแบบเดิม</p>	
2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	<p data-bbox="792 1045 815 1075" style="text-align: center;">มี</p> <p data-bbox="430 1665 1154 1766">อธิบาย : อาคารได้มีการให้สีบริเวณผนังเป็นสีครีม และมีการให้สีบริเวณประตู หน้าต่างเป็นสีน้ำตาล</p>	<p data-bbox="1263 1045 1312 1075" style="text-align: center;">ไม่มี</p>

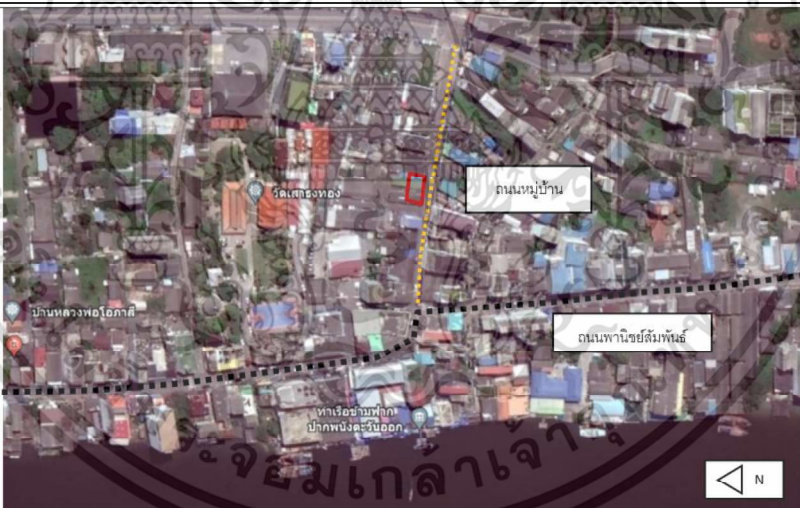
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

-ผิวสัมผัส	 <p>อธิบาย : มีการให้ผิวสัมผัสขรุขระจากวัสดุไม้ที่ได้นำไปแปรรูปเป็นแผ่นและนำมาทำเป็นฝาผนังโดยการตีลอนซ้อนเกล็ด</p>	
-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : อาคารยังคงมีการใช้วัสดุเดิมจากการก่อสร้างอาคาร และวัสดุที่มีการชำรุดได้มีการปรับปรุงอาคารด้วยวัสดุชนิดเดิม</p>	
-การประดับตกแต่ง	 <p>อธิบาย : อาคารมีการประดับตกแต่ง ช่องลมระบายอากาศ บริเวณเหนือกรอบประตูเป็นการตกแต่งด้วยระแนงไม้แนวตั้งยาวตลอดแนวแนวยอดผนัง ส่วนบริเวณชั้นบนมีการตกแต่งช่องลมระบายอากาศเหนือยอดผนังด้วยระแนงไม้แนวตั้งและแนวเฉียงมีลักษณะคล้ายอักษรภาษาอังกฤษ</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี
	-	
-มีความหายาก	-	
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อาคารมีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์	
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนหนุ่มบ้านเป็นถนนรองแยกมาจากถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>	
คุณค่าด้านสังคม		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

1.มีการใช้สอย	มี	ไม่มี
ปัจจุบัน	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จ	
1.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่าหรือตำนาน	มี	ไม่มี
-มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึก	-	-
คะแนน		5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.5 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 5

รูปที่ 4.6 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 5

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 5

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ : https://www.mylifemytravels.com</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารตึกแถวไม่มีอาเขตไม่มีระเบียงพบในท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ขนาด 1-4 คูหา ไม่มีระเบียงด้านหน้าส่วนพื้นชั้นสองยื่นออกมาปกคลุมเหนือทางเดินชั้นล่าง หลังคาจั่วมุงด้วยกระเบื้อง ประตูปานเพ็ญไม้ มีช่องแสงกระจกเหนือหน้าต่าง (อนิตา ตันเองชวน, 2557) เนื่องจากพื้นที่ปากผนังมีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวมีระเบียงบริเวณหน้าอาคารชั้นสองเพื่อรองรับการใช้งานให้เข้ากับพื้นที่และพฤติกรรมการใช้งานของผู้พักอาศัย</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5(ต่อ)

-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	
-เทคโนโลยีการก่อสร้าง อาคาร	 <p data-bbox="548 793 1247 898">อธิบาย : มีการใช้เทคโนโลยีการยื่นพื้นไม้ชั้นบนเพื่อให้เกิดร่มเงาทางเดินชั้นล่าง</p>	
-วัสดุพื้นถิ่น	 <p data-bbox="548 1570 1263 1675">อธิบาย: มีการใช้วัสดุไม้ที่พบในพื้นที่ในบริเวณประตูและระเบียงไม้บริเวณชั้นบนด้านหน้าอาคาร</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5(ต่อ)

2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : มีการให้สีฟ้าบริเวณประตู และผนังภายนอก เนื่องจากเป็นการให้สีเพื่อบำรุงรักษา</p>	
-ผิวสัมผัส		
-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : อาคารมีการใช้วัสดุเดิมเป็นวัสดุปูนในบริเวณชั้นล่างและชั้นบน ระเบียงเป็นวัสดุไม้ที่พบได้ในพื้นที่</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.5(ต่อ)

-การประดับตกแต่ง	 <p data-bbox="540 982 1273 1199">อธิบาย : อาคารมีการตกแต่งราวระเบียงเป็นระแนงไม้ไขว้รูปแบบกากบาท และมีการตกแต่งด้วยไม้เป็นลักษณะคล้ายพระอาทิตย์ครึ่งดวง บริเวณส่วนกันห้องของระเบียงเพื่อรักษาความปลอดภัยจากขโมย (สัมภาษณ์จาก เจียน ทิรัญรัตน์, 2566)</p>	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี
-มีความหายาก	-	-
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อาคารมีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	<p data-bbox="540 1707 1273 1869">อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี ทิรัญรัตน์, 2566) อาคารอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5(ต่อ)

2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
<p>-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทาง คมนาคม</p>	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนหมู่บ้านเป็นถนนรองแยกมาจากถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>	
คุณค่าด้านสังคม		
1.มีการใช้สอยปัจจุบัน	มี	ไม่มี
1.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน	มี	ไม่มี
-มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อ	-	-
คะแนน		4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.6 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 6

รูปที่ 4.7 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 6
ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 6

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ : www.เมืองคอน.com</p> <p>อธิบาย : รูปแบบสถาปัตยกรรม อาคารรูปอาคารทรงสี่เหลี่ยม ท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขนาด 1-4 คูหา ชั้นล่างเสาปูน ชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้ มีระเบียงยื่นออกมาไม่กว้างมากนัก มีการใช้ค้ำยันรับส่วนชายคา มีช่องลมระบายอากาศ (อนิตา ต้นเองชวน, 2557) โดยมีลักษณะรูปแบบ การใช้วัสดุ ที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ตลาดปากพูนัง</p>	
-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

<p>-เทคโนโลยีการก่อสร้าง อาคาร</p>	 <p>อธิบาย : มีการใช้เทคโนโลยีการยื่นพื้นไม้ชั้นบนเพื่อให้เกิดร่มเงาทางเดินชั้นล่าง โดยมีค้ำยันไม้ช่วยรับน้ำหนักพื้นชั้นบน</p>	
<p>-วัสดุพื้นถิ่น</p>	 <p>อธิบาย : มีการใช้วัสดุไม้ที่พบในพื้นที่และมีการซื้อไม้จากอำเภอใกล้เคียง(ลานสกา) นำมาก่อสร้างอาคาร</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ชั้นล่างเป็นผนัง กนอบประตู่ไม้ ได้มีการบำรุงรักษาโดยการให้สีเขียว</p>	
-ผิวสัมผัส	 <p>อธิบาย :: ผนังเป็นวัสดุไม้ตีนอนซ้อนเกล็ด ให้ผิวสัมผัสขรุขระ ที่เกิดจากลักษณะของเนื้อไม้ที่ได้ผ่านการแปรรูปมาเพื่อเป็นวัสดุผนังไม้</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ผู้เช่า อาคารมีการใช้วัสดุเดิม พื้นชั้นล่างเป็นคอนกรีตขัดมัน ส่วนผนังไม้ ช่อกลม ได้มีการบำรุงรักษาโดยการให้สีของผนัง</p>	
-การประดับตกแต่ง	 <p>อธิบาย : อาคารมีการประดับตกแต่งช่องระบายอากาศด้วยไม้บริเวณเหนือกรอบประตูชั้นล่าง ลักษณะเป็นระแนงไม้แนวเฉียงตีทับกัน</p>	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี
-มีความหายาก	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อาคารมีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ อาคารมีอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์	
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์เจ้าของอาคารอาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนหมู่บ้านเป็นถนนรองแยกมาจากถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นันทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

คุณค่าด้านสังคม		
1.มีการใช้สอยปัจจุบัน		
-ปัจจุบันอาคารมีการใช้สอย	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ผู้เช่า มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อพักอาศัย ได้มีการเปลี่ยนแปลงประเภทการประกอบอาชีพไปตามสภาพเศรษฐกิจในแต่ละยุค</p>	
1.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน	มี	ไม่มี
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	-
คะแนน		5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.7 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 7

รูปที่ 4.8 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 7

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 7

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มา : (การสำรวจและประเมินสภาพอาคารตึกแถวเก่า ในย่านประวัติศาสตร์ ชุมชนท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรม, 2557)</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบดั้งเดิมมากจากอาคารจีนผสมพื้นถิ่นในจังหวัด ปัตตานี รูปแบบอาคารสองชั้นไม่มีเฉลียงชั้นล่างและไม่มีระเบียงทั้ง ชั้นบนอาคาร ประตูบานเพ็ญไม้ยาวตลอดแนว มีช่องระบายอากาศ เหนือประตูหน้าต่าง หน้าต่างบานเปิดช่องระบายอากาศบานเกล็ดไม้ เพื่อระบายอากาศ เนื่องจากพื้นที่ปากผนังมีสภาพแวดล้อม วัสดุ และ ช่างฝีมือที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวให้ เข้ากับพื้นที่ เช่น การเลือกใช้วัสดุในพื้นที่นั้นมาก่อสร้าง รูปทรงหลังที่ คาจั่วหันออกสู่ถนน</p>	
-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	
-เทคโนโลยีการก่อสร้าง อาคาร	-	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7(ต่อ)

-วัสดุพื้นถิ่น	 <p>อธิบาย : มีการใช้วัสดุไม้ที่พบในพื้นที่และมีการซื้อไม้จากอำเภอใกล้เคียง(ลานสกา) นำมาก่อสร้างอาคาร</p>	
2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	มี	ไม่มี
-	-	
-ผิวสัมผัส	 <p>อธิบาย : ผนังเป็นวัสดุไม้ ให้ผิวสัมผัสขรุขระ ที่เกิดจากลักษณะของเนื้อไม้ที่ได้ผ่านการแปรรูปมาเพื่อเป็นวัสดุผนังไม้</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7(ต่อ)

-วัสดุ			
	<p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารมีการใช้วัสดุเดิม ชั้นล่างเป็นปูน ได้มีการบำรุงรักษาโดยการให้สีของผนัง ชั้นบนเป็นไม้ ได้มีการบำรุงรักษาผนังไม้และการให้สีผนัง</p>		
-การประดับตกแต่ง			
คุณค่าด้านวิชาการ			
1.มีความเป็นเอกลักษณ์			
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี		ไม่มี
-มีความหายาก			
คุณค่าประวัติศาสตร์			
1.มีความเก่าแก่			
-อาคารมีอายุมากกว่า 50 ปี	มี		ไม่มี
	<p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์</p>		

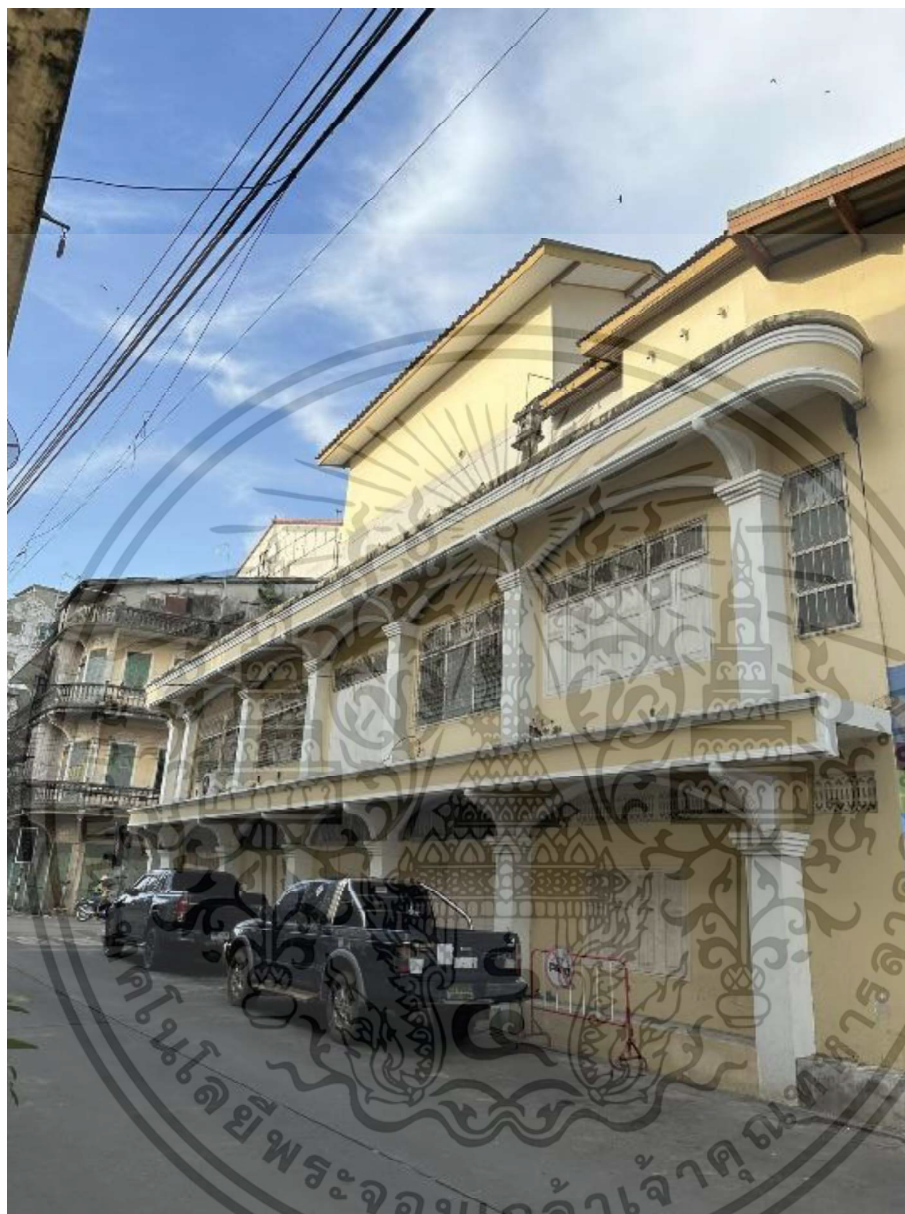
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7(ต่อ)

2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทาง คมนาคม		<p>อธิบาย : จากการ สัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้มีการ ก่อสร้างอยู่ริมถนน หมู่บ้านเป็นถนน รองแยกมาจาก ถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพั้ง การสร้าง ถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นันทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>
คุณค่าด้านสังคม		
1.มีการใช้สอยปัจจุบัน	มี	ไม่มี
		<p>อธิบาย : จากการ สัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญ รัตน์, 2566) มีการใช้ ประโยชน์อาคารเป็น อาคารเพื่อการพาณิชย์ และเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่ สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จ และได้มีการเปลี่ยนแปลง ประเภทการประกอบอาชีพไปตามสภาพเศรษฐกิจในแต่ละยุค</p>
1.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือ ตำนาน	มี	ไม่มี
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	
คะแนน		5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.8 อาคารกรณีศึกษา หลังที่ 8

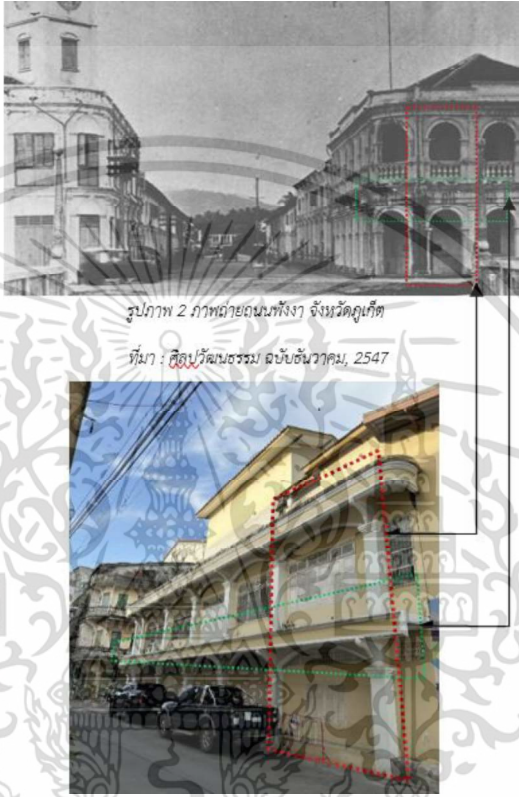

รูปที่ 4.9 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 8

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 8

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>รูปภาพ 2 ภาพถ่ายถนนพริ้งงู จังหวัดภูเก็ต ที่มา : ศิลปวัฒนธรรม ฉบับธันวาคม, 2547</p> <p>อธิบาย : รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรป ผลจากการติดต่อกับปิ่นัง ในช่วงรัชกาลที่ 4 และ 5 ในสมัยการเดินทางจากภูเก็ตไปปิ่นังสะดวก ทำให้ภูเก็ตได้รับวัฒนธรรมมาจากปิ่นังทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรม วัสดุ ฝีมือช่าง เทคนิคการก่อสร้าง โดยมีลักษณะแคบยาว ชั้นล่างทำการค้า ชั้นบนอยู่อาศัย มีช่องแสง มีลักษณะการโค้งบริเวณหน้าต่าง ปูนปั้นหัวเสา และมีการปรับใช้หน้าต่างบานเกล็ดไม้ สามารถพบได้ในเมืองจอร์จทาวน์ ปิ่นัง เนื่องจากพื้นที่ปากพ่องมีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่ มีการติดตั้งช่องระบายอากาศเพื่อระบายความร้อน และมีการปรับเปลี่ยนวัสดุหน้าต่างเป็นบานเกล็ดกระจก แต่ยังคงรูปแบบเดิมไว้</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	
-เทคโนโลยีการก่อสร้างอาคาร	 <p>อธิบาย : มีการใช้เทคโนโลยีการทำพื้นคอนกรีตบางและยื่นออกจากตัวอาคาร โดยมีค้ำยันคอนกรีตช่วยรับน้ำหนัก</p>	
-วัสดุพื้นถิ่น		
2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	สี	ไม่มี
	 <p>ที่มา : https://www.thaipost.net/main/detail/44756</p> <p>อธิบาย : ลักษณะการให้สีอาคาร มีการให้สีตามรูปแบบอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรป โดยมีการให้สีขาวบริเวณปูนปั้น กรอบประตูหน้าต่าง และมีการให้สีเหลืองบริเวณผนังอาคาร</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

-ผิวสัมผัส	-	
-วัสดุเดิม	อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้คงวัสดุปูนในรูปแบบเดิมไว้ และได้มีการบำรุงซ่อมแซมอาคารและปรับเปลี่ยนวัสดุการใช้งาน จากบานเกล็ดไม้เป็นบานเกล็ดกระจก	
4.การประดับตกแต่ง	 <p>ที่มาภาพ https://www.jorakay.co.th/blog/owner/color-wall/the-origin-of-the-paint-sino-portuguese-house-styles-that-are-found-in-phuket</p> <p>อธิบาย : มีการประดับตกแต่งด้วยปูนปั้นรูปแบบเดียวกับรูปแบบอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรปบริเวณในภูเก็ต ที่มีการประดับตกแต่งในส่วนของขอบอาคาร เหนือกรอบหน้าต่าง ประตู บริเวณค้ำยัน และบริเวณหัวเสา</p>	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-มีลักษณะเฉพาะ	มี	ไม่มี
-		
2.มีความหายาก		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

-มีเพียงรูปแบบเดียว ในพื้นที่	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) จากการสำรวจพบว่าอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนและยุโรป ผลจากการติดต่อกับป็นังมีสองหลังในพื้นที่ แต่ลักษณะต่างการให้สีการมีระเบียบด้านหน้าอาคารซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างกันทำให้อาคารหลังนี้มีเพียงหลังเดียวในพื้นที่</p>	
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-อายุอาคาร 50 ปี	<p>มี</p> <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์</p>	ไม่มี
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม	 <p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี หิรัญรัตน์, 2566) อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

คุณค่าด้านสังคม		
1.ปัจจุบันมีการใช้สอย		
-ปัจจุบันอาคารมีการใช้งาน	มี 	ไม่มี
อธิบาย : จากการสัมภาษณ์ (อุดมศรี ทิรัญรัตน์, 2566) มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จและได้มีการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้งานไปเป็นอาคารพาณิชย์ ชั้นล่างเป็นพื้นที่ค้าขาย ชั้นบนเป็นพื้นที่เก็บของ		
2.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่าหรือตำนาน	มี 	ไม่มี
อธิบาย : อาคารมีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการติดตั้งศาลพระภูมิ เป็นความเชื่อการปกป้องรักษาอาคารบ้านเรือน		
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	
คะแนน		7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.9 อาคารกรณีศึกษา หลังที่ 9

รูปที่ 4.10 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 9

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 9

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ:https://www.mylifemytravels.com</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารตึกแถวไม่มีอาเขตไม่มีระเบียง พบใน ท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ขนาด 1-4 คูหา ไม่มีระเบียงด้านหน้าส่วนพื้นชั้นสองยื่นออกมาปกคลุมเหนือทางเดินชั้นล่าง หลังคาจั่วมุงด้วยกระเบื้อง ประตูปานเพี้ยมไม้ มีช่องแสงกระจกเหนือหน้าต่าง เนื่องจากพื้นที่ปากพนังมีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมมีการปรับตัวให้เข้ากับพื้นที่ มีการหันหลังคาจั่วด้านหน้าออกสู่ถนน (อนิตา ต้นเองชวน, 2557)</p>	
-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	

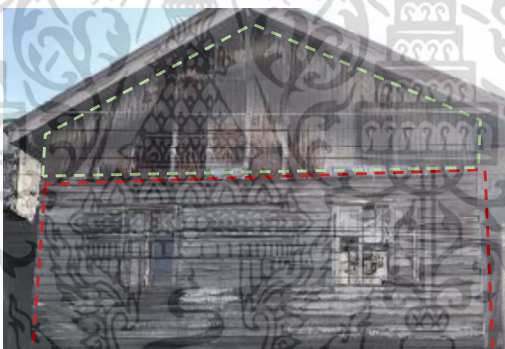

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9(ต่อ)

<p>-เทคโนโลยีการก่อสร้างอาคาร</p>	 <p>อธิบาย : มีการยื่นคานไม้ช่วงพาดยาวเพื่อทำโครงสร้างหลังคา โดยมีการใช้ผนังรับน้ำหนักขึ้นเดียวกัน</p>	
<p>-วัสดุพื้นถิ่น</p>	 <p>อธิบาย : มีการใช้วัสดุไม้ เป็นวัสดุพื้นถิ่นที่หาพบได้ในพื้นที่ และมีการซื้อไม้จากอำเภอไกล่เคียง(ลานสกา) ได้ขนส่งมาทางน้ำ (สัมภาษณ์จากเจียน หิรัญรัตน์, 2566)</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9(ต่อ)

2.ศิลปกรรม		
-การให้สี	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : ได้มีการให้สีเขียวในส่วนประตูและผนังเพื่อเป็นการปรับปรุงรักษาสภาพของผนังและประตูไว้ (สัมภาษณ์จาก เขียน หิรัญรัตน์, 2566)</p>	
-ผิวสัมผัส	 <p>อธิบาย : มีการให้ผิวสัมผัสขรุขระจากวัสดุไม้ที่ได้นำไปแปรรูปเป็นแผ่นและนำมาทำเป็นฝาผนังโดยการตีลอนซ้อนเกล็ด และผิวสัมผัสล่อนของแผ่นสังกะสีมีเส้นนำตาเป็นเส้นตรงตามแนวอาคาร</p>	
-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : อาคารยังคงมีการใช้วัสดุเดิมจากการก่อสร้างอาคาร และวัสดุที่มีการชำรุดได้มีการปรับปรุงอาคารด้วยวัสดุชนิดเดิม (สัมภาษณ์จาก เขียน หิรัญรัตน์, 2566)</p>	

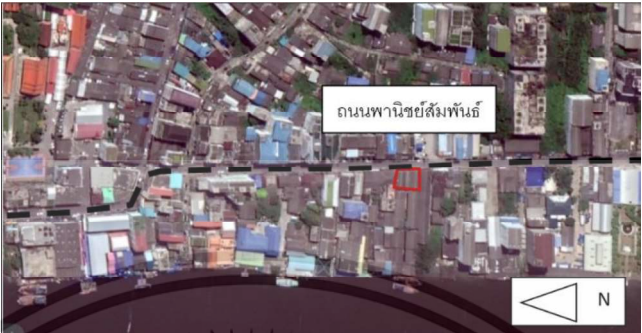

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9(ต่อ)

-การประดับตกแต่ง	-	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่ นั้น	มี	ไม่มี
	-	
2.มีความหายาก		
-มีเพียงรูปแบบเดียวใน พื้นที่		
	<p>อธิบาย : จากการสัมภาษณ์และได้สำรวจพบว่าอาคารรูปแบบไม่มีอาเขตไม่มีระเบียง ที่มีหลังคาจั่วต่อกันและหันหน้าออกถนน ได้พบเจอเพียงหลังเดียว(สัมภาษณ์จาก เขียน หิรัญรัตน์, 2566)</p>	
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-มีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	<p>อธิบาย : (สัมภาษณ์จาก เขียน หิรัญรัตน์, 2566) อาคารมีอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรกคือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์</p>	
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9(ต่อ)

<p>-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม</p>	 <p>อธิบาย : อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพ่อง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>	
คุณค่าด้านสังคม		
1.ปัจจุบันมีการใช้สอย		
<p>-ปัจจุบันอาคารมีการใช้งาน</p>	<p>มี</p> <p>อธิบาย : (สัมภาษณ์จาก เขียน หิรัญรัตน์, 2566) มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์ และเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จ</p>	<p>ไม่มี</p>
2.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
<p>-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน</p>	<p>มี</p>	<p>ไม่มี</p>
<p>-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ</p>	<p>-</p>	
คะแนน		6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.10 อาคารกรณีศึกษาหลังที่ 10

รูปที่ 4.11 ภาพถ่ายอาคารกรณีศึกษา หลังที่ 10

ที่มา : ผู้วิจัย, 2566

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม หลังที่ 10

คุณค่าด้านสุนทรียภาพ		
1.สถาปัตยกรรม		
-รูปแบบสถาปัตยกรรม	มี	ไม่มี
	 <p>ที่มาภาพ:https://www.mylifemytravels.com</p> <p>อธิบาย : มีรูปแบบสถาปัตยกรรมอาคารตึกแถวไม่มีอาเขตไม่มีระเบียง พบในท่าวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ขนาด 1-4 คูหา ไม่มีระเบียงด้านหน้าส่วนพื้นชั้นสองยื่นออกมาปกคลุมเหนือทางเดินชั้นล่าง หลังคาจั่วมุงด้วยกระเบื้อง ประตูปานเพี้ยมไม้ มีช่องแสงกระจกเหนือหน้าต่าง (อนิตา ต้นเองชวน, 2557)</p>	
-ความเชื่อในการก่อสร้าง	-	

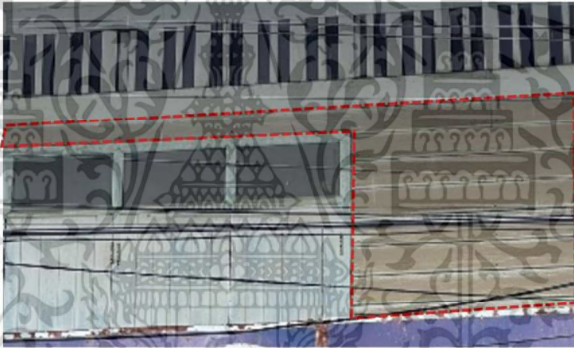

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

<p>-เทคโนโลยีการก่อสร้างอาคาร</p>	 <p>อธิบาย : มีการใช้เทคโนโลยีการยื่นพื้นไม้ชั้นบนเพื่อให้เกิดร่มเงาทางเดินชั้นล่าง โดยมีค้ำยันไม้ช่วยรับน้ำหนัก</p>	
<p>-วัสดุพื้นถิ่น</p>	 <p>อธิบาย : มีการใช้วัสดุไม้ที่พบในพื้นที่ เป็นโครงสร้างอาคาร รวมไปถึงเฟอร์นิเจอร์ชั้นวางของในร้านขายของชำ (จากการสัมภาษณ์ วิภาดา ชนินาม, 2566)</p>	
<p>2.ศิลปกรรม</p>		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

-การให้สี	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : มีการให้สีฟ้าบริเวณประตู ฝ้าภายใน และผนังภายนอก เนื่องจากเป็นการให้สีเพื่อบำรุงรักษา (จากการสัมภาษณ์ วิภาดา ชินินาม, 2566)</p>	
-ผิวสัมผัส	 <p>อธิบาย : มีการให้ผิวสัมผัสขรุขระจากวัสดุไม้ที่ได้นำไปแปรรูปเป็นแผ่น และนำมาทำเป็นฝาผนังโดยการติดนอนซ้อนเกล็ด</p>	
-วัสดุเดิม	 <p>อธิบาย : อาคารมีการใช้วัสดุเดิมในบริเวณชั้นล่าง ส่วนชั้นบนได้มีการเปลี่ยนเป็นวัสดุใหม่แต่มีลักษณะรูปแบบเดิม (จากการสัมภาษณ์ วิภาดา ชินินาม, 2566)</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

-การประดับตกแต่ง	-	
คุณค่าด้านวิชาการ		
1.มีความเป็นเอกลักษณ์		
-พบเจอได้เฉพาะพื้นที่นั้น	มี	ไม่มี
2.มีความหายาก		
-มีเพียงรูปแบบเดียวในพื้นที่	-	
คุณค่าประวัติศาสตร์		
1.มีความเก่าแก่		
-มีอายุมากกว่า 50 ปี	มี	ไม่มี
	อธิบาย : อาคารมีอายุประมาณ 100 ปี สร้างขึ้นเมื่อการก่อสร้างระบบคมนาคมทางบก ถนนเส้นแรก คือ ถนนพานิชย์สัมพันธ์(จากการสัมภาษณ์ วิภาดา ชนินาม, 2566)	
2.เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์		
-ตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทางคมนาคม	 <p>อธิบาย : อาคารได้มีการก่อสร้างอยู่ริมถนนพานิชย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นถนนเส้นแรกของพื้นที่ปากพอง การสร้างถนนพานิชย์สัมพันธ์ขึ้นในช่วง ร.5 (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2566)</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

คุณค่าด้านสังคม		
1.ปัจจุบันมีการใช้สอย		
-ปัจจุบันอาคารมีการใช้	มี	ไม่มี
	 <p>อธิบาย : (จากการสัมภาษณ์ วิชาดา ชนินาม, 2566) มีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นอาคารเพื่อการพาณิชย์และเพื่อพักอาศัย มาตั้งแต่สมัยก่อสร้างอาคารเสร็จ</p>	
1.มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี		
-อาคารมีเรื่องเล่า หรือตำนาน	มี	ไม่มี
-มีความเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ	-	
	คะแนน	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผลสรุปการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม

สรุปผลจากการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม อาคารกรณีศึกษาทั้งหมด 10 หลัง แสดงให้เห็นว่าอาคารกรณีศึกษาในพื้นที่ตลาดปากหนัง มีคุณค่าด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 4.11 สรุปการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม

อาคาร กรณีศึกษา	เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม								คะแนน (8)
	คุณค่าด้าน สุนทรียภาพ		คุณค่าด้าน วิชาการ		คุณค่าด้าน ประวัติศาสตร์		คุณค่าด้านสังคม		
	สถาปัตยกรรม	ศิลปกรรม	มีความเป็นเอกลักษณ์	มีความหายาก	มีความเก่าแก่	เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์	ปัจจุบันมีการใช้สอย	มีความเกี่ยวข้องกับประเพณี	
หลังที่ 1	1	1	-	1	1	1	-	1	6
หลังที่ 2	1	1	-	1	1	1	1	-	6
หลังที่ 3	1	1	-	1	1	1	1	1	7
หลังที่ 4	1	1	-	-	1	1	1	-	5
หลังที่ 5	1	1	-	-	1	1	-	-	4
หลังที่ 6	1	1	-	-	1	1	1	-	5
หลังที่ 7	1	1	-	-	1	1	1	-	5
หลังที่ 8	1	1	-	1	1	1	1	1	7
หลังที่ 9	1	1	-	1	1	1	1	-	6
หลังที่ 10	1	1	-	-	1	1	1	-	5

1. คุณค่าด้านสุนทรียภาพ สถาปัตยกรรม มีรูปแบบอาคารที่หลากหลาย เช่น รูปแบบฝรั่ง รูปแบบโครงสร้างไม้ รูปแบบโครงสร้างไม้ปูน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงฝีมือช่างในพื้นที่ในการก่อสร้างอาคารด้านศิลปกรรม การตกแต่งลวดลายประดับมีการเลือกใช้วัสดุพื้นถิ่นมาประดับเป็นลวดลายตกแต่ง เช่น ลวดลายปูนปั้น การตกแต่งทิวเสา รูปปั้นสัตว์ ที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่ง รวมถึงการทำลวดลาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ระดับกระแงไม่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลจากการผสมผสานวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ของช่างในยุคนั้น
2. คุณค่าด้านวิชาการ เนื่องจากพื้นที่ปากพนัง มีสภาพแวดล้อม ภูมิศาสตร์ ที่อยู่ติดกับทะเล ภูเขา ที่ราบลุ่ม จึงทำให้เกิดสถาปัตยกรรมที่หลากหลาย ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและการประกอบอาชีพ จึงเกิดสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์และมีความหายาก
  3. คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ เนื่องด้วยจากพื้นที่ตลาดปากพนังเป็นพื้นที่ที่รุ่งเรืองมายาวนานกว่า 100 ปี ที่ได้เป็นเมืองแห่งการค้าขาย วัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างที่ได้จากการขนกับเรือสำเภามาจากต่างแดน เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมลงบนสถาปัตยกรรม ที่มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ในปัจจุบันสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าเหล่านั้น ยังคงมีสภาพที่แข็งแรง บางหลังได้มีการบูรณะเปลี่ยนแปลงวัสดุ แต่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมเอาไว้ ในปัจจุบันยังมีการใช้วัสดุดั้งเดิมเหล่านั้น
  4. คุณค่าด้านสังคม ในปัจจุบันสถาปัตยกรรมยังคงมีการใช้สอยอย่างต่อเนื่อง จากรุ่นสู่รุ่น หรือ มีการเช่าเพื่อทำการค้าขาย ประกอบอาชีพ และมีประเพณีความเชื่อของวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยปกปักษ์รักษาบ้านเรือนหรืออาคารให้พ้นจากสิ่งชั่วร้ายตามความเชื่อที่สืบทอดกันมา

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม โดยนำการสร้างเกณฑ์การประเมินไปทดลองใช้กับพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และศึกษาทฤษฎีการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของหน่วยงานระดับสากล คือองค์การยูเนสโก และหน่วยงานของประเทศไทย คือกรมศิลปากร รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทย คือปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจิติ ได้เกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม คือ คุณค่าด้านสุนทรียภาพ ประกอบด้วย สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม, คุณค่าด้านวิชาการ ประกอบด้วยความเป็นเอกลักษณ์และมีความหายาก, คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยความเก่าแก่และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์, คุณค่าด้านสังคม ประกอบด้วยการใช้สอยในปัจจุบันและมีความเกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างเกณฑ์การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรม รวมถึงการศึกษาข้อมูลในพื้นที่ตลาดปากพ่อง การเป็นมาของชุมชน ระบบเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม เชื้อชาติ และการตั้งถิ่นฐาน ตลอดจนการสำรวจภาคสนามและการสัมภาษณ์ในพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลสรุปจากการทดลองแสดงให้เห็นว่า อาคารกรณีศึกษาในพื้นที่ตลาดปากพ่อง เป็นอาคารที่มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพ (ประกอบด้วยสถาปัตยกรรม 10 หลังและศิลปกรรม 10 หลัง), คุณค่าด้านประวัติศาสตร์(ประกอบด้วยความเก่าแก่ 10 หลัง และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 10 หลัง) 10 หลัง, คุณค่าด้านสังคม 10 หลัง(ประกอบด้วยมีการใช้สอยในปัจจุบัน 8 หลัง และเกี่ยวข้องกับชุมชน 3 หลัง) และคุณค่าด้านวิชาการ(ประกอบด้วยมีความเป็นเอกลักษณ์ไม่พบในพื้นที่ตลาดปากพ่องและมีความหายาก 5 หลัง) 5 หลัง การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้ด้านสถาปัตยกรรมในการประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมของประเทศไทยและเพื่อเป็นฐานข้อมูลด้านแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับจากการสำรวจและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมในพื้นที่ตลาดปากพ่อง จ.นครศรีธรรมราช โดยนำข้อมูลในการประเมินไปสู่การสร้างแนวทางการอนุรักษ์ในขั้นตอนต่อไป และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางไปสู่การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการประเมิน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลทฤษฎีให้ได้มาซึ่งข้อมูลหัวข้อในการประเมินคุณค่าอาคาร ในพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้มาเป็นหัวข้อที่นำมาใช้ในการสร้างเครื่องมือและการประเมินคุณค่าอาคาร ซึ่งประกอบไปด้วย 1.คุณค่าด้านสุนทรียภาพ 2.คุณค่าทางด้านวิชาการ 3.คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ 4.คุณค่าทางด้านสังคม ที่มีความสอดคล้องกับหลักการที่ใช้ในการประเมินคุณค่าจากกลุ่มทฤษฎีที่ได้ทำการศึกษา และใช้เป็นฐานข้อมูลจากการสำรวจนำไปสู่การสามารถใช้ในการเป็นฐานข้อมูลทางคุณค่าอาคารการประเมินไปสู่การสร้างแนวทางในการอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าในพื้นที่ตลาดปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช สืบไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

Feilden, B. M. 2003. *Conservation of historic buildings*. (3rd ed.). London: Routledge.

Guideline Heritage: Conservation Management Plans, (2015).

UNESCO. (n.d.). Town of Luang Prabang. World Heritage List. Retrieved from

http://whc.unesco.org/en/list/479/multiple=1&unique_number=1954

กรมศิลปากร. 2528. *ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน*. กรุงเทพฯ.

กรมศิลปากร. (2548). *แนวทางปฏิบัติในการสงวนรักษาโบราณสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์.

กรมศิลปากร. กลุ่มทะเบียนโบราณสถานและศาสนสถาน. (2552). *คู่มือการจัดลำดับความสำคัญโบราณสถาน*. ม.ป.ท.

นนทวัฒน์ รอดเนียม. (2563). *ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากพองจังหวัดนครศรีธรรมราช*. สารคดีฉบับที่ 4/2563 , 790.

ชวิทย์ สุจฉายา. (2552). *การอนุรักษ์เมือง*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ปรานอม ต้นสุขานันท์. (2559). *การอนุรักษ์ชุมชนเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ปิ่นรัชฎ์ กาญจนนัฐิ. (2552). *การอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมและชุมชน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิรุจ ถิ่นนคร. (2562). *การประเมินคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่เมืองเก่า กรณีศึกษาชุมชนเมืองเก่านครศรีธรรมราช*

บรรณานุกรม(ต่อ)

สมศักดิ์ ธรรมเวชวิถึ. 2559. การบูรณะอาคารมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม.

วารสารวิชาการ การออกแบบสภาพแวดล้อม, 3(1), 3-17.

ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2554). **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อภิญา นนทนาท. (2562). "ท้าววัง ย่านจีนเก่ากลางเมืองนคร". วารสารเมืองโบราณ, 45 (3 กรกฎาคม

– กันยายน), 63-74.

อรศิริ ปาณินท์. (2542). **เรือนพื้นบ้านไทย-มอญ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย

ศิลปากร.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล	เพ็ญจันทร์ ชุมณี
วัน เดือน ปีเกิด	12 พฤษภาคม 2541
ที่อยู่	9 ม.3 ตำบลคลองเส อำเภอลำพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช 80260
อีเมล	Penjunchumanee@gmail.com
โทรศัพท์	062-2082060
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2564	สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต (สท.บ.) สาขาวิชาสถาปัตยกรรม สำนักวิชาสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
พ.ศ.2566	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สท.ม.) สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเขตร้อน คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้